pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 38 | MURSKA SOBOTA, 24. SEPT. 1959 | Cena din 10.—

SPOMINSKA PLOŠČA
študentskemu taboru

Po zborovanju na travniku so se udeleženci napotili pred osn. šolo, kjer je tov. Bravničar odkril spominsko ploščo, posvečeno študentskemu taboru v Adrijancih pred 20 leti in jo kot dragocen spomin predal predsedniku občinskega komiteja LMS. Ob tej priložnosti je tov. Bravničar poudaril, da je takrat, ko so študentje priredili tabor, antifašistično gibanje že široko zajelo tudi ljudi na Goričkem in da so ob tej priložnosti študentje naleteli na široko demokratično vzdušje in proti takratni vladi opozicionalno razpoloženje.

Pri odkritju spominske plošče je nastopil tudi priljubljeni radgonski pionirski pevski zbor, mladina pa je pripravila dve deklamaciji in velik šopek cvetlic, ki ga je podarila tov. Bravničarju.

S PROSLAVE 40. OBLETNICE SKOJ V ADRIJANCIH

TUDI V PRIHODNJE PO POTI SKOJ

Mladina bo prihodnje leto zgradila cesto Mačkovci—Šalovci

Minulo nedeljo se je v Adrijancih, na kraju, kjer je pred 20 leti napredna študentska mladina priredila tabor, zbralo 4000 ljudi iz vseh krajev Pomurja na svečani proslavi 40. obletnice ustanovitve SKOJ in občinski proslavi 40. obletnice ZKJ občine Petrovci-Salovci. Za to slavje in veliko srečanje skojevcev in mladinskih aktivistov so se goričke vasi v okolici Adrijanec in Petrovec odele z zastavami, ob vhodih v vasi pa so udeležence slavja pozdravljali številni slavoloki.

Posebno svečano je bil okrašen slavnostni prostor v Adrijancih, občinsko poslopje v Petrovcih in dvorana v nedograjeni petrovski osnovni šoli, kamor so v soboto zvečer s prvim mrakom začeli prihajati skojevci. Nekateri s kamioni, drugi z avtobusi, nekateri pa tudi celo iz Ljutomera s kolesi. Prihajali so z nasmejanimi obrazi in povsod je bilo slišati vesele vzklike starih znancev, ki jih je že v zgodnji mladosti združila borba za srečnejše dni naših narodov in jim nikoli, ne v stari Jugoslaviji, ne v času narodnoosvobodilne borbe in tudi v prvih povojnih letih ni bilo težko žrtvovati vse svoje mladostne sile temu boju. Z veselimi obrazi so se spominjali težkih dni prehočene in zmagovite poti. Mnogih ni bilo več med njimi, ker se je njihovo življenje končalo bodisi v borbi, v nemških taboriščih ali okupatorjevih mučilnicah, toda v spominih soborcev so spet oživeli, oživela je njihova predanost boju za svobodo, njihova mladostna neugnanost in junaštvo. Medtem ko se je pred osnovno šolo zbirala čedalje večja množica mladine, skojevcev in ostalih iz bližnjih in dalnejših krajev, so kmalu po sedmi uri zagoreli kresovi po vseh okoliških hribih, v večernem mraku so zažarele številne rakete, se razpršile in v obliki neštevilnih iskric polzele v doline. Nekako ob osmi uri zvečer pa je zagorel mogočen kres nad Petrovci. Okrog kresa se je zbralo nad 1500 ljudi, v svetlobi raket pa je bilo videti prave kolone, ki so se vile po poteh med polji in prihajale h kresu. Zbrane, med katerimi je bil tudi član Centralnega komiteja ZKS in sekretar Okrajnega komiteja ZKS Jan Ros, sekretarka Okrajnega odbora SZDL in ena izmed organizatorjev predvojnega tabora v Adrijancih Sida Podlesek, zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft in drugi, je najprej pozdravil sekretar Občinskega komiteja ZKS Petrovci-Salovci Jože Kolarič. Za njim pa je spregovoril predsednik Okrajnega komiteja LMS Stefan Seruga in čestital skojevcem ob tej obletnici. Takoj po pozdravnih govorih so od ugašajočega kresa zaplule nad mirno dolino pesmi, ki so jih peli partizanski borci, prepevale mladinske delovne brigade širom po gradbiščih Jugoslavije, peli vsi tisti, ki jih je družila revolucionarna misel in združila revolucija. Kot vedno je tudi tega večera združila vse prisotne, ki so se zbirali v grupe in okrog kresa se vijočo kolo. S pesmijo, polno zmagoslavja, so počasi zapuščali hrib in odhajali proti osnovni šoli, kjer se je pripravljeni prostor hitro napolnil. Večeru so pa skojevci z vedrim in sproščenim razpoloženjem, to-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dušan Bravničar

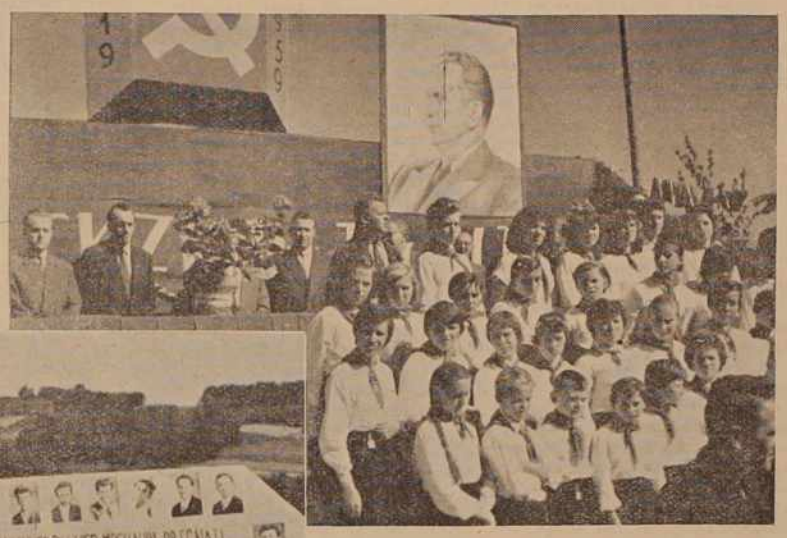

POGLED NA ČASTNO TRIBUNO IN PIONIRSKI PEVSKI ZBOR IZ RADGONE, KI JE PRIPRAVIL KRAJŠI KULTURNI PROGRAM. DRUGI POSNETEK JE Z ODKRITJA SPOMINSKE PLOŠČE. ZBOROVALCI SO SE ZBRALI PRED OSNOVNO ŠOLO

Iz govora člana CK ZKS Dušana Bravničarja

Ljudem smo povedali resnico

»Danes se ne spominjamo samo študentskega tabora pred 20 leti in drugih taborov, ki so jih organizirali komunisti in študentje z ljubljanske univerze,« je uvodoma dejal tovariš Bravničar, »temveč tudi 40 let Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ, ki sta zrasla iz najrevolucionarnejših in najžlahtnejših tokov naših narodov ter nas vodila skozi težke dni bojev do končne zmage in srečne skupnosti, v kateri delavci in kmetje upravljajo z vsemi dobrinami. Mi, ki smo se pred dvajsetimi leti zbrali na taboru tukaj v Adrijancih, smo bili ali že organizirani komunisti ali pa demokratično in revolucionarno misleči mladi ljudje. Toda nismo smeli javno izpovedati, da smo komunisti, kajti orožniki so budno pazili na vse. Takrat, ko smo prišli na ta tabor, pa je bilo vsem jasno, da to ni tista mestna gospoda, ki pride k kmetu takrat, kadar bi rada kaj od njega odnesla.«

Nato je tov. Bravničar orisal nastanek Komunistične partije Jugoslavije, njene prve boje, zmage, zlasti pa delovanje v času, ko se je nad Evropo razširjala fašistična propaganda.

»Takrat, ko je fašistična propaganda začela prodirati tudi v naše kraje, smo se študentje odločili, da pridemo na pomoč revolucionarnim silam na Goričkem. Tu je bilo Društvo kmečkih fantov in deklet, Komunistična partija, tovariši Zmaga Krašno, Sida, Bagar in drugi. Po nasvetu partijskega vodstva smo se za boj proti fašistični propagandi združili z Društvom kmečkih fantov in deklet. Takrat so nekateri sezonski delavci, ki so hodili delat v Nemčijo, že nasedli tej propagandi in zato smo prišli povedat resnico, povedat, da je ta propaganda samo krinka in da človeštvu grozi velika nesreča. Ob tem smo pa ljudem pokazali tudi rešitev, ki pa je bila le v združitvi v enotno protifašistično fronto in v boju za revolucionarno oblast.« Ob koncu svojega govora je tov. Bravničar zaželel Goričkim predelom še lepši in večji gospodarski razcvet.

Iz govora zveznega ljudskega poslanca inž. Mirana Mejaka

MLADINSKO GIBANJE JE BILO POD ZASTAVO PARTIJE

Tov. Miran Mejak je v svojem govoru najprej poudaril, da je bilo mladinsko gibanje v Pomurju že od vsega začetka tesno povezano z gibanjem napredne jugoslovanske mladine. »Takoj po prvi svetovni vojni so bili v Pomurju formirani aktivi komunistične mladine, ki jih je pa sovražnik kasneje razbil.« Zlasti važno pa je bilo delovanje napredne akademske mladine in njenih organizacij, predvsem akademskega kluba NIVA, ki je že pred 1930. letom zbiral napredno mladino in so v njem delovali Jože Kerenčič in drugi.

Leta 1934 se je ustanovil Klub prekmurskih akademikov, ki je zbral najnaprednejše mlade intelektualce. Pri razširjanju napredne misli je Klub prekmurskih akademikov opravil izredno pomembno delo in iz njegovih vrst so izšli najboljši partijski in skojevski kadri. Velik razmah pa je napredno mladinsko gibanje doživelo v času formiranja organizacij Kmečkih fantov in deklet. Od leta 1934 pa do 1940. se je zbralo v nekaj manj kot 20 društvih, kot n. pr. v Puconcih, Borejcih, Vidma, Očeslavcih, Petrovcih-Adrijancih, Bistricah itd., veliko število vaške mladine, ki se je v okviru teh društev pripravljala na boj proti fašističnim vplivom in proti sovražnim nakanam domačih izdajalcev. Buržuazna oblast je hitro spoznala nevarnost, ki jo preti od gibanja kmečkih fantov in deklet ter je prepovedala njihovo delovanje. Društva pa so nadaljevala svoje delo v ilegali vse do fašističnega napada na Jugoslavijo.

Politično delo Komunistične partije na področju Pomurja je imelo največ uspeha pri zbiranju in mobilizaciji mladine. Praktično pa niti ne moremo deliti predvojnega mladinskega gibanja od ostalega naprednega gibanja, saj so skoraj vsi člani Partije bili mladinci. Prve skojevske organizacije so bile ustanovljene na soboški gimnaziji, okrog teh pa se je zbirala napredno misleča mladina. Poleg skojevcev na gimnaziji je bilo tudi izredno močno gibanje v vrstah obrtniške mladine, ki se je zbirala v Aero klubu ter v Tovarni mesnih izdelkov, kjer so bili pri delu mladine še posebej aktivni mesarski pomočniki iz Hrvatske.

SKOJ in Partija pa sta uspela pri svojem političnem delu v vseh organizacijah, kot n. pr. pri Sokolu, Jadranski straži, počitniški zvezi in še drugje.«

»Na osnovi takšnih priprav,« je nadalje poudaril tov. Mejak, »je bila mladina Pomurja sposobna odbiti fašistični napad. Predvojni mladinci in aktivisti Partije Stefan Kovač, Stefan Kuhar, Vinko Megla in drugi so že prve dni okupacije pričeli zbirati napredno mladino za boj proti okupatorju. Vse buržuazne organizacije so razpadle in edini SKOJ je bil tisti, ki je dal upanje in moralno moč vsej slovenski mladini. »Okupator je takoj zaslutil žilavo moč mladih borcev in zato je začel z najhujšimi preganjanji.« Tako je mladina v Pomurju v začetku 1942. leta ostala brez vodstva, vendar pa

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pred gradnjo tovarne metanola v Lendavi

Te dni so se v Milanu uspešno končala pogajanja za najemanje tujega posojila v znesku 1,3 milijona dolarjev, s čimer bo omogočena zgraditev tovarne metanola v Lendavi.

Znano je namreč, da tovarna metanola v Lendavi ni bila sprejeta v zvezni investicijski načrt, zato je bilo potrebno zagotoviti sredstva izven rednih investicijskih in rednih zunanjetrgovinskih plačil. OLO in investitor podjetje Nafta v Lendavi sta zato iskala izredne možnosti finansiranja ter jih v povezavi z zunanjetrgovinskim podjetjem »Intertrade« v Ljubljani našla v neki italijanski finančni in industrijski grupi, ki bo dala sredstva za nakup opreme in tehničnih načrtov. Poleg tega so se obvezali, da bodo prevzeli kot plačilo tudi nekaj metanola, ko ga bo nova tovarna pričela proizvajati. Tako bo pričel odplačevati investitor, to je Nafta, kredit šele, ko bo tovarna že popolnoma izgrajena. Odplačilo bo trajalo 5 let, kredit pa bo izplačan z dveletno proizvodnjo metanola. Garancijo za plačilo pred inozemskimi upniki je prevzela Investicijska banka. Po sedanjem sporazumu bodo začeli z razpravo o tehničnih podrobnostih, pričakovati pa je, da bo kmalu podpisana tudi širša pogodba z vsemi podrobnostmi o dobavah. Rok za dobavo je 18 mesecev po sklenitvi pogodbe, tako da bodo pričeli z deli že prihodnje leto, v prvi polovici leta 1961 pa bo dogotovljen že celotni obrat. Že sedaj sklenjeni sporazum omogoča investitorju vse garancije, da bo novi obrat eden najmodernejših te vrste. Prav tako pa bo ta kredit omogočil gradnjo za 3 leta hitreje, kar pomeni, da bo v dveh letih izplačana, eno leto pa bo že proizvajala prej kot če bi jo zgradili s sredstvi po završitvi sedanjega perspektivnega plana.

Pogajanj v Milanu sta se udeležila predsednik OLO Rudi Čačinovič in direktor Nafte inž. Miran Mejak.

SLAVJE V VELENJU

Minulo nedeljo je bila v Velenju slovesna otvoritev novega mestnega središča (na sliki). Poleg množice ljudstva ji je prisostvoval tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka

Nikita Hruščev GOVORIL V OZN

Sovjetski ministrski predsednik Nikita Hruščev, ki se že teden dni mudi na obisku v ZDA, se je med svojim potovanjem po Združenih državah Amerike minuli petek ustavil tudi v palači OZN, kjer je razložil načrt sovjetske vlade za razorožitev in rešitev nekaterih perečih mednarodnih problemov.

V začetku govora, ki ga je imel v Generalni skupščini OZN, je Hruščev pozval ZDA, Veliko Britanijo in Francijo, naj »združijo vse svoje napore« za prenehanje hladne vojne.

»Sovjetska vlada se zavzema za splošno in popolno razorožitev,« je poudaril Hruščev. Pojasnil je štiriletni program, »s katerim bi bilo vsaki deželi onemogočeno izzvati vojno«. Predlagal je ustanovitev mednarodnega organa za kontrolo razorožitve, v katerem bi bile zastopane vse države. Sestavili naj bi deklaracijo o splošni in popolni razorožitvi s konkretnimi predlogi. Govor Hruščeva so v Generalni skupščini pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem.

Program splošne in popolne razorožitve, ki ga je objavila sovjetska vlada, določa razpustitev oboroženih sil in prepoved njihovega obnavljanja v kakršnikoli obliki, uničenje vseh vrst vojne tehnike, orožja in streliva, popolno prepoved atomskega orožja in odpravo zalog, popolno opustitev proizvodnje in uničenje vseh vrst raketnega orožja, med njimi tudi kozmičnih raket, namenjenih za vojno, prepoved sredstev za kemijsko in bakteriološko vojno in uničenje zalog teh vrst orožja. Države lahko razpolagajo samo z oddelki policije ali milice za vzdrževanje notranjega reda. Ta program naj bi uresničili v treh etapah. Sovjetska zveza, ZDA in LR Kitajska naj bi najprej zmanjšale število svojih oboroženih sil vsaka na 1,7 milijona mož, Velika Britanija in Francija pa vsaka na 650.000 mož. V drugi etapi naj bi odpravili preostale oborožene sile in vsa vojaška oporišča na tujih ozemljih. V tretji etapi naj bi uničili vse vrste jedrskega in raketnega orožja, odpravili materialni del vojnega letalstva, ukinili vojna ministrstva in uveljavili še druge v programu predvidene ukrepe. Ustanovili naj bi mednarodni kontrolni organ, ki bi imel po končani razorožitvi svoboden dostop v vse kontrolirane objekte.

Sovjetska deklaracija poudarja, da je sovjetska vlada pripravljena sporazumeti se z drugimi državami o ustreznih delnih korakih za razorožitev, če zahodne države ne bi pokazale pripravljenosti na splošno in popolno razorožitev.

Govor Hruščeva v Generalni skupščini je doživel širok odmev v svetovni javnosti in številne komentarje.

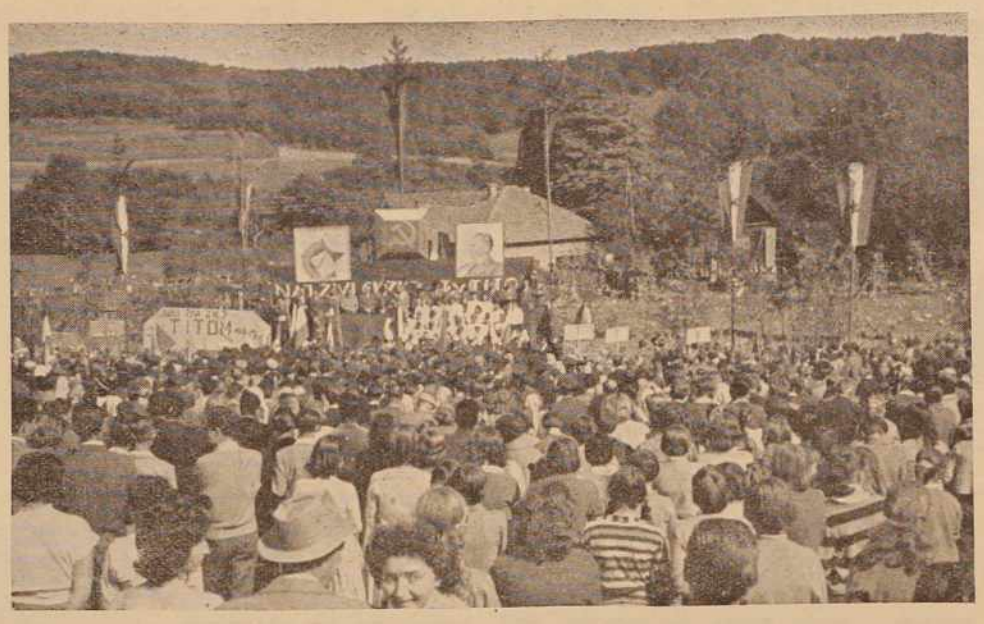

Pogled na množico zborovalcev v Adrijancih

TUDI V PRIHODNJE PO POTI SKOJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

plim tovariškim vzdušjem dali nepozaben vtis. Šele pozno ponoči so prvi zapuščali dvorano, drugi so pa ostali do zgodnjih jutranjih ur ali pa prespali v šotorih, ki so bili pripravljeni zraven poslopja.

Nedeljsko jutro je obljubljalo čudovit in topel dan. Čeprav je bila proslava napovedana za pol enajsto uro, so že pred osmo uro zjutraj prihajali številni kamioni in kmalu so se ceste napolnile s kolesarji, pešci in motoristi. Kmalu po deveti uri je prišel tudi poseben in nabito poln vlak, ki je pripeljal udeležence proslave iz Ljutomerske, beltinske in soboške občine ter ostalih krajev ob železniški progi. S postaje v Petrovcih so peš odšli na slavnostni prostor v Adrijancih in ga kmalu napolnili. Ob pol enajstih se je začelo zborovanje, na katerem so bili tudi številni predstavniki političnih organizacij in ljudske oblasti, med njimi član Centralnega komiteja ZKS in eden izmed organizatorjev predvojnega zborovanja Dušan Bravničar, nadalje član CK ZKS in sekretar Okrajnega komiteja ZKS Jan Ros, sekretar Okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Sida Podlesek, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Rudi Čačinovič, zvezna ljudska poslanca inž. Miran Mejak in Ivan Kreft, predsednik CK LMS Tone Kropušek, predsednik Okrajnega komiteja LMS Štefan Šeruga in drugi.

Zborovanje na proslavi 40 obletnice ustanovitve SKOJ je pričel sekretar Občinskega komiteja ZKS Jože Kolarič in pozdravil zborovalce in goste, za njim pa sta o pomenu ustanovitve KPJ in SKOJ ter o prvem taboru napredne študentske mladine govorila član CK ZKS Dušan Bravničar in zvezni ljudski poslanec inženir Miran Mejak. Na zborovanju je nastopil pionirski pevski zbor iz Radgone pod vodstvom Manka Golarja in godba na pihala. Na zborovanju je pomurska mladina sprejela veliko in častno obveznost, da bo prihodnje leto s pomočjo mladine iz ostalih krajev zgradila cesto Mačkovci-Šalovci.

MLADINSKO GIBANJE je bilo pod zastavo Partije

(Nadaljevanje s 1. strani)

je mislil na upor ves čas tlela v njenih srcih. Ze 1941. leta so odšle prve skupine iz soboške gimnazije in iz Ljutomera v partizane na Pohorje. Pozimi 1943/44 in posebej še v letu 1944 pa mladinsko gibanje ponovno zagori z vsem svojim žarom. Pojavijo se skojevski aktivisti, ki jih je poslal Glavni štab in okrožni komite, organizirani so bili številni mitingi in to na področju, za katerega je sovražnik menil, da je popolnoma očiščeno. Iz teh dni so nam znani spopadi v Murski Soboti, na Vaneči, v Motvarjevcih, pri Ribičevem mlinu, na Podgradju, v Logarovcih itd. Zastonj je sovražnik odrezal jezik sekretarju mladine Cirilu Jurešu-Maksu, zastonj je zverinsko mučil sekretarja SKOJ Križanča, zastonj se je bahal s smrtjo Jožeta Kramarja-Juša, Sumenjaka, Talanyija in ostalih. Mladinci so se vedno številneje zbirali ob SKOJ in končno z vsem ljudstvom praznovali svojo zmago.«

Nato je tov. Mejak orisal velik delovni polet mladine v prvih povojnih letih na mladinskih delovnih akcijah, ob koncu pa pozval mladino k še večji aktivnosti in večjemu delovnemu poletu rekoč:

»Mladinci in mladinke! Vi ste nasledniki generacij, ki so v času med dvema vojnama, med vojno in prva povojna leta dale vse od sebe, da bi lahko vi imeli lepšo in srečnejšo bodočnost. Naloge, ki stojijo pred vami, so enake nalogam, ki jih izpolnjuje ljudstvo cele Jugoslavije. Z vašimi silami in navdušenostjo, ki ste jo pokazali v preteklosti in ki jo pokazujete danes, boste lahko premagali vse težave in tudi iz te bitke izšli kot zmagovalci.«

KZ Veržej:

AKCIJSKI PROGRAM BO IZPOLNJEN

V kmetijski zadrugi Veržej so do torka sklenili pogodbe za 45 hektarov pšenice ter 10 hektarov ječmena. Predvidevajo, da bodo sklepanje pogodb končali najkasneje do 26. septembra ter še pravočasno začeli s setvijo. Letos sklepajo istočasno tudi pogodbe za živino in to le s tistimi kmeti, ki gredo v sodelovanje tudi z zemljo. Akcijski program bo dosežen in mogoče celo presežen.

40 LET KPJ

NEKAJ VAŽNEJŠIH DOGODKOV IZ ZGODOVINE DELAVSKEGA GIBANJA IN KOMUNISTIČNE PARTIJE

1918

27. septembra so delavci železniških delavnic v Mariboru ustavili delo in demonstrirali po ulicah.

1919

Od 28. do 29. septembra je bil v Zagrebu kongres združenja železničarjev. Na tem kongresu je bila osnovana Zveza prometnih in transportnih delavcev Jugoslavije.

1920

24. septembra so fašisti prvič zažgali delavski dom v Trstu in uredništvo lista »Il proletario« v Puli.

1923

Od 21. do 23. septembra je bil v Beogradu I. kongres Socialistične partije Jugoslavije.

1938

22. septembra so bile demonstracije na Sušaku proti Hitlerju in Mussoliniju ter za zavezništvo z ZSSR. Demonstracije je organizirala združena opozicija in komunisti, režim pa je demonstrante aretiral.

1940

25. septembra je bila razpuščena Podzveza strokovne organizacije stavbincev za Slovenijo. Zato so začeli stavbinci svoje organizacije spreminjati v akcijske odbore.

1943

Od 20. do 23. septembra so bile v Sloveniji volitve v Zbor odposlancev.

V POMURJU

1941

20. septembra je skupina treh mladincev (Dane Sumenjak, Stefan Cvetko in Stanko Serbec) zažgala slamo na rakičanskem posestvu.

25. septembra je bi napaden notariat v Turnišču, uničen arhiv in oprema notariata.

27. septembra so Madžari masovno aretirali aktiviste v Rankovcih, G. Petrovcih, M. Soboti itd. Aretiranih je bilo približno 65 ljudi. Mnoge so po nekaj dneh zapora izpustili in jih kasneje postavili pred civilno sodišče v Sombathelyu.

1944

16. septembra je skupina 15 partizanov napadla pod vodstvom Janeza Jurkoviča-Jova orožniško postajo v Apačah. Na postaji je bilo precej orožja in municije. Nemci so se uporno branili in ko so dobili pomoč še iz Cmureka, so se morali partizani, ki jim je primanjkovalo municije, umakniti.

Proti koncu septembra je bila pri Šnajderju v Zasavcih blizu Koga širša konferenca aktivistov Ljutomerskega in radgonskega področja. Na konferenci je bil sprejet sklep o ustanovitvi okrajnih odborov OF za Ljutomer in G. Radgono.

»MURA« BO PRAZNOVALA

V soboto popoldne bo imel kolektiv soboške tovarne perila »Mura« svečano proslavo 40. obletnice KPJ in SKOJ ter 24. obletnice znanih štrajkov tekstilcev.

V ta namen so pripravili primeren kulturni program, razen tega bodo razdelili spominske ure ob 25-letnici dela tovarne.

POTEGUJMO SE ZA NAGRAJEVANJE

PO ENOTI PROIZVODA

Lep uspeh pri tem je dosegla križevska opekarna

Preteklo soboto so na plenumu okrajnega sindikalnega sveta, ki so mu prisostvovali tudi odborniki okrajnega zbora proizvajalcev, razpravljali o gospodarjenju v podjetjih s posebnim poudarkom na izvajanju novega plačnega sistema. Plenumu sta prisostvovala zvezna ljudska poslanca Janez Hribar in Ivan Kreft ter predsednik Okrajnega odbora SZDL Jan Ros.

Plenum je posvetil precejšnjo pozornost delovni storilnosti, nagrajevanju in še nekaterim drugim problemom v gospodarskih organizacijah. Ugotavljali so, da so nekatera podjetja povečala delovno storilnost le na račun povečanega števila zaposlenih. Izjeme pri tem so na primer soboška Panonija, kjer znaša indeks proizvodnih ur 96,7, indeks proizvodnje pa 154,4. Pri Tovarni dežnikov Lendava je indeks delovnih ur 94,4, indeks proizvodnje pa 149,2, pri podjetju Slatina Radenci 97,9 proti 106,6 itd. Na splošno je v industriji indeks števila opravljenih delovnih ur za 1,3 odstotka nižji od vrednosti proizvodnje.

V razpravi o nagrajevanju po učinku dela so ugotovili, da se je v industriji letos povečalo število normiranih delovnih mest le za 4,6 odstotka, kar je zelo malo. Ponekod, kot na primer v Ljutomerski Žici in Tovarni usnja Ljutomer so število normiranih delovnih mest celo znižali. To je imelo za posledico tudi zmanjšanje delovne storilnosti.

Na splošno se je povečala delovna storilnost v primerjavi z lanskim povprečjem za 5,7 odstotka, dočim je republiško povprečje 7 do 8 odstotkov.

Okrajni sindikalni svet se je zavzel za to, da je treba čim prej obravnavati na občinskih sindikalnih svetih razmere v podjetjih, ki ob polletju niso pokazale zadovoljivega gospodarskega uspeha. Le tako bo mogoče izpolniti letni družbeni načrt v pogledu proizvodnje. Prav posebej so na plenumu kritizirali negativne pojave v delitvi čistega dohodka. Ugotavljali so, da so nekateri delavski sveti trgovskih podjetij v soboški občini premalo gospodarno odločali o delitvi čistega dohodka in tako rušili predvidena razmerja med skladi podjetij in osebnimi prejemki zaposlenih. Plenum se je zavzel za to, da je treba gospodarske uspehe vsakega posameznika nagrajevati sproti, vendar se morajo v podjetjih pri tem izogibati neupravičene širokogrudnosti, ki kaj rada izmaliči namen nagrajevanja. Predsednik okrajnega sindikalnega sveta **Joško Slavič** je v razpravi navedel nekatere zanimive podatke glede na odnos med skladi in prejemki. Dejal je, da je povsod drugod to razmerje ugodnejše v prid skladom podjetij, kar je edini izhod za izboljšanje gospodarskega stanja tudi v naših podjetjih.

Plenum je ugotovil, da je treba v podjetjih še povečati delovno storilnost, kot osnova za to pa naj služi nagrajevanje in dobra organizacija dela. Sindikati naj bi se poleg tega potegovali tudi za nagrajevanje po enoti proizvoda. Lep uspeh so v tem že dosegli v križevski opekarni.

Na zasedanju so izvolili še delegate za plenum republiškega sindikalnega sveta. Izvoljeni so bili Joško Slavič, predsednik OSS, Rudi Rapl, tajnik OSS, Jože Dokl, delavec pri Slatinskem podjetju v Radencih in Lojze Valenčič, direktor Zavoda za socialno zavarovanje Murska Sobota.

Novi korak k izboljšanju stanja v kmetijstvu:

PREDLOG o RAJONIZACIJI

Okrajni ljudski odbor bo na prihodnji seji razpravljal in sklepal o predlogu pridelovalnih okolišev v okraju.

Predlog o rajonizaciji — o njem so razpravljali že na seji sveta za kmetijstvo pri OLO — predvideva 4 pridelovalne rajone: gorički sadjarski rajon, pomurski poljedelsko-živinorejski, lendavski vinogradniški in vzhodno slovenjegoriški vinogradniško-sadjarski rajon.

Na Goričkem naj bi v glavnem pridelovali namizna jabolka, hruške in slive za domač trg in za izvoz. Mimo tega bi pa naj še redili plemensko živino, pitali govedo in pridelovali krmo.

Kot postransko panogo predvideva predlog o rajonizaciji pridelovanje češenj, višenj, marelic, breskev, orehov in ribeza, žitaric in krompirja za prehrano, vzrejo perutnine in pitanje belih mesnatih prašičev.

Kot drugi in najvažnejši je poljedelsko-živinorejski rajon, ki obsega ravnino na obeh straneh Mure. Tu naj bi v glavnem pridelovali žitarice za prehrano, krmo in seme. Prav tako pa naj bi pridelovali krmne rastline in zelenjadno seme. Velik poudarek daje predlog o rajonizaciji tudi pridelovanju sladkorne pese, predvsem glede na predvideno gradnjo sladkorne tovarne v Ormožu. Nadalje omenja predlog za ta rajon pridelovanje povrtnine, mlekarstvo, vzrejo plemenske živine in vzrejo plemenskih svinj. Poleg tega naj bi v nižinskem predelu pitali govedo, mesnate prašiče in bekone, redili perutnino in ljutomerskega kasača ter pridelovali jagodičevje in sadje.

Za lendavski vinogradniški rajon je omenjeno v glavnem namizno grozdje za predelavo, kot postranski pridelek pa pridelovanje marelic, hrušk, jabolk, orehov in breskev.

Grozdje za predelavo v kakovostna vina naj bi pridelovali v slovenjegoriškem vinogradniškem rajonu, poleg tega še namizna jabolka in hruške.

Podrobne načrte za rajonizacijo bodo naredili občinski ljudski odbori.

Seja sveta za kmetijstvo pri OLO

ČEZ MILIJARDO INVESTICIJ

Splošna rast socialističnega sektorja kmetijstva zahteva iz leta v leto večje investicije. Tako je svet za kmetijstvo pri OLO Murska Sobota razpravljal v sredo o predlogih kmetijskih gospodarstev za nekatere novogradnje in za nakup plemenske živine. Te investicije predvidevajo v glavnem za prihodnje leto.

Predvidoma naj bi sezidali na kmetijskih gospodarstvih 4 večje svinjake za vzrejo 2600 bekonov v eni izmeni. Poleg tega navaja investicijski program 9 novih hlevov za 900 krav molznic, 12 hlevov za vzrejo 2400 govejih pitancev, gradnjo 8 kotcev za 500 plemenskih svinj, nakup 1600 glav plemenske živine in 400 plemenskih svinj. Navedene investicije predvidevajo posestva Lendava, Beltinci, Rakičan, Radgona, Ljutomer, Črnci in Kapela.

Ker nameravajo zidati pitališča za bekone in govejo živino ter hleve za plemensko živino tudi nekatere kmetijske zadruge, so člani sveta v razpravi o investicijah poudarjali, da je potrebno pri tem vskladjati potrebe zadrug in posestev, tako da se ne bosta pojavila v nekem kraju dva investitorja, ki bi zidala enake objekte. Zato je svet priporočil tako kmetijskim zadrugam kot posestvom, da izvajajo vse ključne investicije sporazumno.

Glede na priprave za jesensko setev pšenice so člani sveta omenjali, da primanjkuje lemežev za traktorske pluge. Podobno je s vprežnimi sejalnicami. Nekatere kmetijske zadruge so jih naročile že spomladi, vendar kaže, da jih ne bodo dobile pravočasno. Nekaj kritičnih pripomb so dali tudi na dobavo umetnih gnojil. Upravnemu organu so priporočali, naj pri omenjenih zadevah posreduje. -jm

Razstava slik Moše Pijade

Razstava umetniških slikarskih del Moše Pijade, ki je bila najprej odprta v Ljutomeru in prejšnji četrtek tudi v Murski Soboti, se brez dvoma znatno loči od podobnih kulturnih prireditev, ki smo jih videli, in nič čudnega ni, če je kakor povsod tudi v Pomurju vzbudila izredno veliko zanimanje. Odkriva nam drugi svet človeka, ki smo ga doslej poznali kot velikega revolucionarja, politika in diplomata. To je svet umetniškega ustvarjanja, ki se mu je oddajal z enakim žarom, kot vsem ostalim najtežjim problemom revolucionarnega boja in ustvarjanja socializma pri nas.

Ko opazujemo njegova dela, ki jih odlikuje med drugim tudi izredno skrbna obdelava, se nam nehote vsiljuje misel, kje je Moša Pijade našel čas za tolikšno umirjenost in zbranost. Še toliko težje je to razumeti, če vemo, da je bil več kot polovico svojega življenja kruto preganjan, zaprt in stalno v prvih vrstah boja. Toda slike nam sicer komaj zaznavno, toda dokaj zvesto pripovedujejo o težko prehojeni poti slikarja-umetnika, ki je tudi takrat, ko se je za trenutke umaknil k upodabljanju enako kot s peresom in besedo oznanjal globok življenjski optimizem, ki ga ni moglo zlomiti najhujše preganjanje in trpljenje.

Zato pa nam je razstava Mošo Pijada še bolj približala in bo vsem obiskovalcem ostala v dragocenem spominu.

27. SEPTEMBER DAN GLUHONEMIH

Letos že drugič praznujemo mednarodni Dan gluhih.

Dolga stoletja so bili gluhi zapostavljeni, smatrali so jih kot ljudi, ki so bili kaznovani po »voljì božji«. Iz tega razloga se tudi lahkoverni ljudje niso zanimali in skrbeli za njih. Čeprav so bili v starem in srednjem veku poskusi šolanja gluhih otrok, je ta način usposabljanja in vključevanja gluhih v družbeno življenje pridobitev novega veka. Že l. 1760 je bila ustanovljena prva šola za gluhe v Franciji. Mreža posebnih šol se je potem širila po vsej Evropi, ostali kontinenti pa so dobili prve take šole mnogo kasneje, v Sloveniji leta 1840. Počasi je prodirala med ljudi misel, da je gluhe otroke potrebno šolati in da družba mora skrbeti za njihovo življenje, razvoj in delo. Na Danskem je izšel 1817. leta prvi zakon o šolski obveznosti gluhih otrok. Še danes imamo države in predele, kjer so šole tako redke, da še zdaleč ne morejo zadostiti potrebam, ali jih pa sploh ni. Sedaj je na vsem svetu okrog 1500 takih šol, a potrebnih bi jih bilo še vsaj 8300, da bi se v njih lahko šolali vsi za šolo dorasli gluhi otroci. V Jugoslaviji imamo 14 šol in od teh je bilo 10 ustanovljenih po osvoboditvi.

Da bi se laže reševali problemi gluhih, je bila na prvem Svetovnem kongresu gluhih v Rimu 1951 ustanovljena Svetovna organizacija gluhih. Organizacija zveze gluhih Jugoslavije je bila med ustanovitelji te organizacije, kot priznanje njenemu delu pa je bil njen predsednik Dragoljub Vukotič izvoljen za predsednika Svetovne federacije gluhih.

Svetovna federacija gluhih se bori, da se njenim članom kot vsem ljudem omogoči brezplačno šolanje, pravica do dela, prosta izbira poklica in zaščita v primeru nezaposlenosti. Potem za pravico letnega dopusta, zavarovanja v primeru bolezni, invalidnosti ali brezposelnosti ali drugih primerov, ki bi jim onemogočili, da bi skrbeli sami zase in svojo družino.

Edina želja gluhih, poleg želje, da najširša javnost pravilno razume njihove težave in jim nudi pomoč, je želja, da človečanske pravice postanejo v vseh deželah sveta, živa in otipljiva stvarnost. V tem iščejo podporo in pomoč vseh ljudi na svetu. S temi mislimi in željami proslavljajo tudi drugi mednarodni Dan gluhih.

-ič.

Seja občinskega ljudskega odbora Ljutomer

DOHODKI IZ GOSPODARSTVA BODO DOSEŽENI

Pred dnevi je bila v Ljutomeru seja občinskega ljudskega odbora. Poročali so o realizaciji dohodkov družbenih skladov in dohodkih ter izdatkih po proračunu za prvo polletje. Podali so tudi poročilo o zaključnih računih kreditnega sklada za zidanje hiš ter o zaključnih računih gospodarskih organizacij

Planirani dohodki iz gospodarstva bodo do konca leta v celoti doseženi. Zaradi neenakomernega dotoka proračunskih sredstev, je moral občinski ljudski odbor v prvem polletju najeti pri Komunalni banki 20 milijonov dinarjev kredita za redno kritje proračunskih prispevkov.

Dohodki sklada za zidanje stanovanjskih hiš so bili za letošnje leto planirani v višini 37,710.000 ter so bili v prvem polletju doseženi le v višini 16 milijonov dinarjev. Višje realizacije stanovanjskega sklada pričakujejo v drugem polletju, ko so gospodarske organizacije že izplačale razlike osebnih dohodkov za prvo polletje. Predvidevajo tudi, da bodo v drugem polletju plačane zapadle anuitete v znesku 3 milijonov dinarjev. V stanovanjski sklad se stekajo tudi dohodki od prodanih stanovanjskih hiš splošnega ljudskega premoženja. Zato, ker predvidene stanovanjske hiše niso prodane, so se zmanjšali dohodki sklada za zidanje stanovanjskih hiš.

Za letos so bili dohodki občinskega investicijskega sklada planirani v višini 31,975.000 ter so bili v prvem polletju doseženi le v višini 11,950.382 dinarjev. Dohodki v cestni sklad bodo do konca leta v celoti doseženi.

V poročilu o zaključnih računih gospodarskih organizacij je bilo rečeno, da so posamezne panoge gospodarstva v lanskem letu precej dvignile vrednost proizvodnje, narodni dohodek, vrednost osnovnih sredstev, kakor tudi posamezne sklade.

V razpravah so poudarili, da se morajo potrošniški sveti odslej redno sestajati. Zbor proizvajalcev pa je hkrati sprejel sklep, da se morajo čimprej sklicati posvetovanja z upravniki in računovodji kmetijskih zadrug, na katerih naj bi odpravili razne pomanjkljivosti notranjega poslovanja. -ko

V Lendavi pravkar urejujejo novo poslopje, v katerem bo mestna lekarna, zdravstvena postaja, prostori podružnice Zavoda za socialno zavarovanje in več stanovanj

Gradnja tovarne močnatih krmil v Ljutomeru

Te dni so začeli s pripravami za gradnjo nove tovarne močnatih krmil v Ljutomeru. Tovarno bodo gradili v bližini železniške postaje, kjer je možno priključiti tudi železniški tir, ki bo z ozirom na veliko kapaciteto potreben. Zemljišče so si pred kratkim ogledali tudi projektanti »Agro-biroja« iz Ljubljane. Posebna komisija okrajnega ljudskega odbora in poslovne zveze je takoj pričela pripravljati ekonomsko dokumentacijo.

Idejni projekt in investicijski program bosta izdelana do konca februarja, takoj nato pa bo zaprošen investicijski kredit. Investitor je poslovna zveza »Brazda« v Ljutomeru. Predvidevajo, da bodo tovarno začeli graditi že spomladi, delala pa bo predvsem za potrebe okraja. Surovine bodo zagotavljale predvsem kmetijske zadruge. -ko

NOVI NASADI

Vinogradniško gospodarstvo Ljutomer bo že drugo leto začelo urejati nove nasade vinogradov. Uredili bodo skupen 65-hektarski kompleks terasnega sistema, ki ga bodo obdelovali popolnoma mehanizirano. Načrti za obnovo so že izdelani in so v reviziji.

Seja občinskega ljudskega odbora v Radgoni

PREGLED IZPOLNITVE DRUŽBENEGA PLANA V PRVEM POLLETJU

Poročilo in razprava o izpolnitvi družbenega plana v prvem polletju je bila glavna točka dnevnega reda na zadnji občinski seji v G. Radgoni. Na skupni seji so še sprejeli sklep o ustanovitvi stalnega mesta podpredsednika, medtem ko so na ločenih sejah sprejeli odloke o potrditvi zaključnega računa, o izvršitvi proračuna občine za leto 1958 in potrdili zaključne račune zavodov in skladov, odloka o pogojih za oddajanje stanovanj v hišah in v posameznih delih stavb, ki so v državljanski lastnini in o določitvi položajnih plač uslužbencev upravnih organov občinskega ljudskega odbora.

Iz obsežnega poročila o izpolnitvi družbenega plana v prvem polletju je razvidno, da so doseženi uspehi v gospodarstvu v prvem polletju razmeroma dobri in kažejo, da bodo osnovne smernice gospodarskega razvoja, postavljene z družbenim planom za leto 1959, v glavnem zadovoljivo uresničene. Na drugi strani pa nam ti uspehi odkrivajo tudi nekatere slabe točke gospodarstva (primer gradbeništvo, ki ima za 10.6 % nižji dohodek od realizacije), ki jih bo treba temeljito obravnavati s prizadetimi, ki nosijo odgovornost za tako ali podobno stanje.

Doseženi celotni dohodek v višini 49.7 odstotkov planiranega, pomeni zelo realen rezultat spričo sezonskega značaja nekaterih gospodarskih organizacij, kot so opekarna, zadruge in podobno, pri katerih se realizacija poveča šele v drugem polletju. Tako je skupna slika v proizvodnji in finančnem pogledu v splošnem zadovoljiva, medtem ko v nekaterih gospodarskih organizacijah plače niso v skladu s proizvodnjo.

Ika

PROSVETNI IN ZNANSTVENI DELAVCI V SKUPNEM SINDIKATU

Prosvetni in znanstveni delavci (vzgojitelji, učitelji, profesorji, profesorji strokovnih šol, knjižničarji in muzealci), ki so bili do sedaj včlanjeni v svoja ločena društva, so se združili v enoten sindikat, da bo njihovo delo, predvsem vzgoja mladine v smislu reformirane šole enotno in dobro povezano. Tudi znanstveni delavci bodo v skupnem sindikatu svoje delo laže prilagodili novim potrebam v socialističnem duhu. Podružnica v Murski Soboti s svojimi nad 250 člani bo imela v soboto, **dne 3. oktobra 1959, ob 9. uri svoj ustanovni občni zbor.**

40 BRIGADIRJEV NA DELOVNI AKCIJI

V torek je odšla na delovno akcijo skupina brigadirjev. Delajo v okviru slovenske brigade Dragoljub Milovanovič in jo sestavljajo brigadirji iz Celja, Novega mesta in Murske Sobote. Delajo na odseku v Srbiji.

V Murski Soboti
XI. zborovanje slovenskih zgodovinarjev

Od 28. do 30. septembra bo v Murski Soboti XI. zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki mu bo prisostvovalo približno 150 udeležencev. Na zborovanju bo prebranih več referatov. Univ. prof. dr. Metod Mikuž bo govoril o osnovnih problemih v razvoju Komunistične partije Jugoslavije, univ. prof. dr. Rudi Kyovsky o revolucionarnem obdobju v Prekmurju po prvi svetovni vojni, Franjo Baš o specifičnostih prekmurske zgodovine v ogrski dobi, Rudi Čačinovič o političnem in socialnem razvoju Prekmurja med obema vojnama, Milan Ževart o zbiranju in ohranjevanju gradiva za zgodovino delavskega gibanja in NOB in dr. Vasja Melik o problematiki slovenskega zgodovinopisja po osvoboditvi.

Udeleženci zborovanja si bodo tudi ogledali zgodovinske znamenitosti naše pokrajine in Murske Sobote.

MLADINSKA UNIVERZA v Murski Soboti PRED NOVO SEZONO

V ponedeljek se je sestal na svoji prvi seji v letošnjem šolskem letu upravni odbor Mladinske univerze. Odbor je pregledal delo v lanskem letu in izdelal program za delo v letošnji sezoni.

Lani je Mladinska univerza priredila 17 predavanj, ki jih je poslušalo okrog 1400 mladincev in mladink. Kljub temu, da je bila univerza ustanovljena šele lani, je bil obisk zadovoljiv. Največje težave so bile s prostori, ki so bili velikokrat premajhni, da bi lahko sprejeli vse poslušalce. Nekaj predavanj je bilo v prostorih Obrtne zbornice.

Program predavanj je bil precej pester, saj so bila poleg političnih še poljudno, poljudnoznanstvena in pedagoška predavanja. Posebno za pedagoška je bilo med mladino veliko zanimanje, saj je tri predavanja te vrste poslušalo okrog 400 mladih.

Na osnovi izkušenj iz lanskega leta je odbor izdelal program za letošnjo sezono. Predavanja bodo enkrat tedensko, vedno ob isti uri, ki bo seveda prilagojena urniku šol v Soboti. K sodelovanju bodo povabili razne politične in kulturne delavce ter strokovnjake, ki so že lani predavali, pa so tudi letos voljni pri delu pomagati. Posebno pažnjo bo treba posvetiti pedagoškim predavanjem, ki bodo navadno v obliki diskusij.

V kratkem času bo odbor razposlal anketo o tem, kakšna predavanja si mladina najbolj želi. Nujno pa bo seveda pri nadaljnjem delu najti čim boljšo povezavo z mladinskimi vodstvi na šolah in okrajno Ljudsko univerzo.

POLITIČNA ŠOLA ZAČELA Z DELOM

Pred dobrim tednom je začela z delom tudi politična šola v Murski Soboti. Ustanovljena je bila lansko leto in je prvo polletje bilo zaključeno, ko je nekaj mladincev, ki so obiskovali šolo, odšlo na delovno akcijo. Nekaj slušateljev pa je v počitnicah odšlo iz Sobote. To so bili predvsem vajenci, ki so končali šolanje. Sedaj obiskuje šolo, ki jo vodi tov. Ljubica Šuligojeva, okrog 20 slušateljev.

OB PROSLAVI 40. OBLETNICE KPJ v tovarni perila »MURA« v M. Soboti

Tovarna »Mura« se pripravlja, da proslavi 40. obletnico KPJ. Pri tem pregleduje svoje delo in se veseli uspehov. Te uspehe in sedanji položaj delavstva pa moramo pravilno oceniti šele tedaj, če ga primerjamo z razmerami in življenjem delavk v predvojni Jugoslaviji, v nekdanji Cvetičevi in Siftarjevi tovarni.

Živo so mi pred očmi takratni, za delovno ljudstvo tako težki časi. Plača je bila tako majhna, da je od nje komaj živela neporočena delavka brez družine. Tiste pa, ki so morale podpirati svojce, so si morale odtrgovati od ust in stradati. Tako je marsikatera zbolela. Stare delavke se gotovo še spominjajo tovarišic, ki so umrle za tuberkulozo. K temu so seveda pripomogle nehigienske razmere v tovarnah. Tovarnarji so najraje zaposlovali mlada, zdrava dekleta iz okolice, ki so imele doma brezplačno hrano in so porabile svojo plačo le za obleko in druge lastne potrebe. Te niso razmišljale o izkoriščanju, ker ga niso tolikо občutile.

Razen sramotno nizkih plač so bile še denarne kazni, ki so jih delavki odtrgovali od plače za vsako najmanjšo napako pri delu. Tako je bil zaslužek še skromnejši in življenje delavk prav beraško. Zato pa so bili dobički tovarnarjev tem večji.

Materinske zaščite delavke niso bile deležne. Noseče delavke so se morale celo skrivati, ker so se bale odpusta iz službe in brezposelnosti. Spominjam se, da so neko tako tovarišico vrgli na cesto, za razlog pa so jo neupravičeno obdolžili tatvine. Skrajno poniževalen je bil tudi odnos raznih šefinj in šefov in njihovih pomagačev do delavk: vsakodnevno gnjavljenje, zmerjanje in grožnje z odpustom.

Sindikalno gibanje v bivši Jugoslaviji, ki naj bi se borilo proti izkoriščanju delavskega razreda, je bilo šibko, ker ni bilo enotno. Tedanji vladajoči krogi so razdvajali delavstvo in vsaka stranka je imela svoj sindikat. Edino KPJ se je borila za enotno akcijo delavstva, ker je vedela, da je le v enotnosti moč in uspeh. Toda KPJ je bila prepovedana. Njene člane so krvavo preganjali, zato so morali delovati tajno in skrivno. Vendar je zaradi svoje pravilne politične linije in požrtvovalnega dela pridobivala med delavstvom vedno več pristašev.

Tudi v Murski Soboti se je KPJ borila, da bi se delavstvo organiziralo v enotno fronto proti kapitalističnemu zatiranju. Eden prvih takih borcev je bil pokojni tovariš Ali Kardoš. Bil je v stalnih stikih z delavkami iz obeh tovarn, jim svetoval in pomagal, da bi se strokovno organizirale. Toda vsi poskusi so bili zaman. Tovarnarji so s pomočjo oblasti preprečili delovanje vsake delavske organizacije, ker so se bali moči enotnega delavstva.

Partija je v tistem času pri svojem množičnem delu razvijala tudi široko žensko gibanje v okviru Zveze delavskih žena in deklet. Ta zveza je delovala pod neposrednim vplivom partijskega vodstva in je imela svojo centralo v Ljubljani, podružnice pa skoraj v vseh večjih industrijskih krajih Slovenije. Ker ni bilo mogoče ustanoviti v tovarnah perila delavske strokovne organizacije, sva šla s tovarišem Alijem Kardošem na delo za ustanovitev podružnice ZDŽD. To nam je uspelo s pomočjo nekaterih zavednih delavk, ki so tako pridno agitirale, da so pristopile skoraj vse delavke iz obeh tovarn. 19. januarja 1935 je bil ustanovni občni zbor podružnice ZDŽD v Murski Soboti in sicer v prostorih gostilne Banfi. Toda podružnica je imela kaj kratko življenje. Že čez nekaj dni je Cvetič zaprl tovarno in odpustil vse delavke. To nečloveško dejanje je vzbudilo med delavkami ogorčenje in preplah, saj je bilo med njimi največ takih, ki so morale nekaj zaslužiti, če so hotele živeti. Potem je začel Cvetič na novo sprejemati delavke, toda le tiste, ki so podpisale izjavo, da izstopajo iz ZDŽD. Seveda so to storile vse in iz strahu tudi delavke iz Siftarjeve tovarne. Tako je bilo podružnice konec. Tako oblast so imeli v bivši Jugoslaviji kapitalisti.

V tovarnah perila, posebno pri Cvetiču, pa je samovolja tovarnarja vedno bolj rasla. Preganjanje in izkoriščanje delavk je bilo vedno hujše. Ker je vsaka druga organizacija spodletela, so bile primorane, da so vstopile v Jugoras, kakor se je imenovala organizacija, ki jo je ustanovila za delavstvo vlada. S to organizacijo so vladajoči krogi pritiskali na delavski razred in poskušali zmanjšati njegovo naraščajočo revolucionarno silo. To je bilo v zadnjih letih pred drugo svetovno vojno, ko so bile pod vplivom Partije in pod njenim vodstvom že vse delavske organizacije in je Partija spremenjala orožje, ki je bilo obrnjeno proti delavskemu razredu, v orožje delavskega razreda proti njegovim sovražnikom. Tako je postal celo Jugoras za soboške delavke v tovarnah perila organizacija, v kateri je pod vplivom Partije rasla delavska zavest, borbenost in enotnost.

P. K.

Spomini Marije Baloh na delavsko gibanje v Cvetičevi tovarni

BILO JE TEŽKO, TODA USPELI SMO

Pred proslavo 40. obletnice ZKJ, ki jo bo praznoval 26. septembra delovni kolektiv soboške tovarne perila »Mura«, smo obiskali Marijo Balohovo, ki je pred vojno delala v bivši Cvetičevi tovarni in bila ves čas zaradi svojega naprednega delovanja in organiziranja brezpravnih delavk stalno preganjana. Tovarnar je na vsak način hotel zadušiti mlado delavsko gibanje in zato se ni ustrašil nobenih metod.

Marija Baloh

Marija Balohova se spominja, da je takoj po prihodu v tovarno (bilo je 1934. leta) opazila izredno bedne razmere, v katerih so živele številne delavke. Takrat se je seznanila tudi s Štefanom Kovačem, Alijem Kardošem in Poldko Kosovo in skupaj so začeli organizirati delavke. Pri tem so kljub velikim težavam uspeli. Toda tovarnar je takoj začel ukrepati in dušiti organizacijo. Pretil je z odpusti, Marijo Balohovo pa je kot najhujšega zločinca postavil v kot, kjer je morala šivati cele srajce, ker bi tako laže našel razlog za odpust. Zato se je morala vztrajno boriti za svoj kruh. Kljub temu, da ji je stalno pretil z odpustom, jo skušal ločiti od delavcev, ki so ji radi pomagali, je bila na volitvah ponovno izvoljena za delavsko zaupnico.

»Bilo je težko deset let prenašati najhujša zapostavljanja in prednosti, ki si jih je tovarnar izmišljeval,« nam je ob koncu dejala tov. Balohova, »in človek se kar zgrozi, kadar se spomni tistih dni. Zato se jih nerada spominjam.«

PO NOVI UREDBI POTROŠNIŠKI SVETI tudi za gostinstvo

Prvi potrošniški sveti so nastali pred petimi leti zaradi družbenega upravljanja naše trgovine. Dosedanja dejavnost teh svetov kaže, da je takšna oblika sodelovanja potrošnikov v upravljanju trgovine dobra in da jo je treba še naprej razvijati, vendar je pri tem prepotrebno opraviti temeljite spremembe prvotne oblike, pristojnosti in dolžnosti.

Posamezne pristojnosti, ki smo jih prenesli na potrošniške svete iz organov delavskega samoupravljanja — n. pr. dajanje soglasnosti na zaključke o uporabi rezervnih skladov, o razpolaganju z osnovnimi sredstvi, o uporabi sredstev za investicije itd. — so slabo delovale na dejavnost potrošniških svetov, ki niso bili dovolj sposobni, da bi razpravljali o tem.

Prav tako je negativno delovalo na potrošniške svete tudi njihovo sodelovanje pri delitvi dohodka trgovskih gospodarskih organizacij. Nerazvita trgovinska mreža, povečanje kupnih skladov itd. so vplivali na to, da se trgovinske organizacije niso preveč trudile za pridobivanje stalnih kupcev. Prav tako mnoge trgovine ne ustvarjajo niti najpotrebnejših sredstev za razširjeno reprodukcijo, tako da o delitvi dohodka potrošnikom sploh ni mogło biti govora.

Zaradi tega potrošniški sveti niso mogli biti učinkoviti in so navadno ostali samo na papirju. Da bi to koristno obliko družbenega upravljanja nad trgovino bolj usposobili, so pri ZIS pripravili načrt uredbe, ki bo potrošniške svete v osnovi spremenila. Namesto organov družbenega nadzorstva za posamezne ločene trgovinske enote naj bi odslej delovali potrošniški sveti, katerih delokrog bi prešel okvir ene in celo več trgovskih organizacij. Takšni potrošniški sveti bi morali biti družbeni organi, s pomočjo katerih bi prišla do izraza skrb družbe za razvoj in napredek trgovske mreže.

Novi potrošniški sveti bi delovali v dveh smereh. Proti organom oblasti in komune z ene in proti trgovskim organizacijam na svojem področju z druge strani. Načrt uredbe namreč predvideva, naj bi bil delokrog potrošniškega sveta območje ene stanovanjske skupnosti. Sočasno pa bi obstajali tudi potrošniški sveti za posamezne trgovske organizacije. Le-ti bi skrbeli za napredek tiste veje trgovine, za katero so bili ustanovljeni.

Druga novost nove uredbe je razširitev delokroga teh svetov tudi na gostinstvo. Obstaja možnost, da bi potrošniške svete ustanovili za posamezne gostinske gospodarske organizacije, delavsko-uslužbenske restavracije, servise za družbeno prehrano, ekspresne restavracije itd. Potrošniški sveti posameznih gospodarskih skupnosti bi delovali sočasno za trgovino in gostinstvo.

Na Vodni skupnosti v Murski Soboti

LETOS OBSEŽNI NAČRTI

V Pomurju se že vsa povojna leta krepko borimo za to, da bi ukrotili naše potoke in reke ter dokončno odstranili nevarnost pred poplavami, ki prinašajo veliko gospodarsko škodo. Letošnje leto predstavlja v teh prizadevanjih znaten napredek. Tudi Vodna skupnost je ob začetku tega leta sestavila precej velik plan, toda za njegovo uresničitev je potrebnih še 45 milijonov dinarjev. Do sedaj je bila regulirana Ledava do polanskega mostu, zgrajen železobetonski most pri Strukovcih, očiščen Mali Dobel, obnovljen odvajalni jarek Črnelavci—Kupšinci predvidena je tudi še nadaljnja regulacija Ledave in urejanje potokov Kapica, Lipica in Crni potok.

Velikega pomena je tudi investicijski plan za regulacijo Ledave, Puconskega potoka in Kučnice. V okviru tega načrta pa bo potrebno opraviti merjenja zemlje, melioirati potoke in urediti odvajalne kanale. Vsa ta dela pa bodo stala 500 milijonov dinarjev. Pri tem pa je potrebno poudariti, da je še vedno neurejeno plačevanje vodnega prispevka. Plačniki zelo neredno izpolnjujejo svoje obveznosti, med občinami pa je doslej le beltinska nakazala del dolga. Med plačnike prispevka bi pa bilo potrebno zajeti tudi goričke predele, ki jim je prav tako potrebna pomoč vodne skupnosti.

Kakor prejšnja leta, tako je tudi letos vodna skupnost pomagala prebivalcem nekaterih vasi, ki so se sami odločili za urejevanje potokov in kanalov. Tako so letos kmetje iz Bogojine in Strehovec s strokovno pomočjo Vodne skupnosti izkopali odvodni kanal. Zato jim je pa bil v vrednosti opravljenih del znižan prispevek. Podobno je bilo tudi drugod.

Velike probleme pa povzroča pomanjkanje potrebnega strokovnega osebja. Zaposlenih je okrog 90 delavcev in to v glavnem nekvalificiranih. Zato pa bo potrebno tudi glede štipendiranja nekoliko spremeniti dosedanji odnos, saj samo en štipendist na srednji gradbeni šoli ne bo mogel zadostiti vsem potrebam. Potrebni so zlasti projektanti, ker mora Vodna skupnost vsako leto izdati za projekte 2 milijona dinarjev.

-ič

ENOTE CIVILNE ZAŠČITE DOBRO PRIPRAVLJENE

V nedeljo so bile organizirane vaje enot civilne zaščite, ki se jih je udeležilo okrog 200 članov enot zveze. Okrajni štab je bil tokrat v Ljutomeru, sodelovale pa so ekipe v Ljutomeru, Murski Soboti, Lendavi in Radgoni.

Na vaji so predvsem preizkušali opazovanje, opozarjanje in dajanje znakov za lete letal, zračno nevarnost, alarm in prekinitev nevarnosti. Za to je skrbela posebna eskadrila letal, ki je z dimnimi zavesami poskušala ustvariti podobno situacijo kot je v vojni. Enote so pokazale izredno dobro pripravljenost, nekatere pomanjkljivosti, ki so pa nastopile, pa se bodo dale v kratkem času odpraviti.

V okviru teh vaj je bilo tudi tekmovanje v hitrosti sprejemanja podatkov v obliki depeš. Tekmovale so iz vsake občine tri tekmovalke, prvo

Med »napadom«...

mesto pa je zasedla Jolanka Norčič iz Murske Sobote, ki je pravilno sprejela 96 % vseh podatkov. Ta uspeh je vsekakor presenetljiv, saj nihče ni pričakoval tako dobrega rezultata. Drugo in tretje mesto pa sta osvojili Ljutomerčanki Zalika Novak in Milica Roner.

V zimskem času bodo organizirali predavanja in seminarje po vseh enotah civilne zaščite, spomladi pa bodo vaje vseh enot. Pri nedeljskih vajah se je pokazalo, da nekatera tehnična sredstva ne zadovoljujejo in bodo odgovorni forumi morali poskrbeti za nova.

Z MRTVE TOČKE

Zdravilišče Radenska slatina z mestnim naseljem Radenci je prikupno letovišče, ki ga tuji in domači gostje iz leta v leto v večjem številu obiskujejo. Kljub temu, da ima vse pogoje za razvoj in razširitev (kar predvideva tudi urbanistični načrt), pa vendar v tem pogledu razen najnujnejših obnov in popravil v zadnjih desetletjih pred vojno in po osvoboditvi, posebno, kar se tiče gradnje novih hotelskih objektov, ni bilo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev in pa morda zaradi negibčnosti ničesar storjenega.

Kavarna, ki je bila zgrajena nekako pred 40 leti, je zadnje, kar je bilo v zadnji dobi na novo zgrajenega. Sedaj pa vse kaže, da bodo v Radencih končno krenili z mrtve točke. Kakor smo izvedeli, namerava zdravilišče že letos pričeti z gradnjo sodobnega hotela z okrog 50 sobami. Dotacijo naj bi dal zvezni sekretariat ljudskega zdravja Beograd. V načrtu ima podaljšanje Terapije, kjer bodo tudi upravni prostori in bosta urejeni dve kompletni ordinaciji. Te nove pridobitve bodo veljale okrog 241 milijonov dinarjev. Že jeseni bodo začeli s pripravami za graditev turističnih objektov, kakor so olimpijski bazen, športna igrišča, weekend hišice in otroško igrišče. Načrti za bazen so že gotovi in pravijo, da se bomo julija prihodnje leto že v njem lahko kopali.

Za turistične objekte predvidevajo, da bodo stali okrog 62 milijonov, investitorja pa bosta okrajni ljudski odbor in Gostinska zbornica Ljudske republike Slovenije. Dalje bodo v Radencih zgradili še 12-stanovanjski blok, že ta teden pa bodo pričeli z gradnjo novega obrata slatinskega podjetja v Boračevi. Vsekakor lepi in veliki obeti in načrti. Tako bo dobilo v kratkem radensko zdravilišče, ki se že ponaša z lepo urejenimi parki in nasadi, tudi z druge plati videz sodobno urejenega letovišča.

ORMOŠKO CESTO V LJUTOMERU UREJUJEJO

Te dni so v Ljutomeru začeli z urejanjem Ormoške ceste. Dela vodi republiška uprava za ceste. Najprej bodo tlakovali cesto in uredili zasilne pločnike v dolžini 700 metrov, dela pa bodo stala okrog 7 milijonov dinarjev. Če bo lepo vreme, bodo dela končana mogoče že to jesen.

-ko

GASILSKI DOM GRADIJO

PGD v Gornji Bistrici je začelo graditi gasilski dom. Gradnja gasilskega doma je zelo pomemben korak ne samo za G. Bistrico, temveč tudi za sosednje vasi, ki še nimajo svojega gasilskega doma. Pričakujejo, da bo domače prebivalstvo požrtvovalno pomagalo gasilcem pri gradnji gasilskega doma.

Vajenci Šole za učence raznih strok v Murski Soboti prirede vsako leto ogled zagrebškega velesejma. Tudi letos je okrog 50 vajencev obiskalo to najpomembnejšo gospodarsko prireditev v državi.
Na sliki: drugi letnik vajenske šole v Murski Soboti.

BISTRIŠKI PIONIRJI NA MORJU

Pionirski odred »Ferdo Godina« v Srednji Bistrici sodi med najdelavnejše odrede v Pomurju. V lanskem šolskem letu je v odredu delovalo 6 krožkov. Tehnični krožek se je udeležil republiškega tekmovanja mladih tehnikov. Svoje izdelke so pionirji poslali na republiško razstavo, ki bo oktobra v Ljubljani.

Pokrovitelj pionirskemu odredu v Bistrici je Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis« Ljubljana. To podjetje je povabilo najboljše pionirje na dvodnevni izlet na morje. 52 veselih pionirjev je minulo soboto zjutraj vstopilo v Gradisov avtobus in se odpeljalo na dolgo vožnjo v Ankaran, kjer ima »Gradis« svoje počitniško naselje. Mnogi od pionirjev so se prvič peljali na avtobusu, videli med vožnjo lepote naših krajev in lepote našega sinjega Jadrana. Najgloblji vtis so dobili pionirji na lepih cestah, ki so speljane v serpentinah na gore in na našem lepem morju. Izlet je bil tudi poučnega značaja.

V prostem času so se pionirji kopali, igrali namizni tenis, šah, odbojko, kegljali in se vrteli na vrtiljakih ter prvič videli televizijske oddaje. Pionirji so prenočili pod šotori na gumastih blazinah. Prehrana v obeh menzah, v Ankaranu in Ljubljani, je bila izvrstna. Za uspel izlet se pionirji iz Srednje Bistrice najtopleje zahvaljujejo svojemu pokrovitelju — gradbenemu industrijskemu podjetju »Gradis« Ljubljana.

P-e

NAŠI ZADRUŽNIKI SO SI OGLEDALI

kmetijski kombinat ob Savi

Zadružniki kmetijske zadruge Veržej so si predzadnji torek ogledali novonastajajoči kmetijski kombinat v bližini Ljubljane. Najprej so obiskali pitališče rac na Dolskem, nato farmo bekonov v Ihanu, za tem pa so obiskali kmetijski posestvi Češenik in Crnelo.

Vsa omenjena posestva, klavnica v Zalogu in tovarna močnih krmil bodo že v kratkem sestavljala velik kmetijski kombinat. Kljub temu, da so vsa omenjena posestva šele v izgradnji — v glavnem so pričeli graditi šele letos — so videli zadružniki na tej poučni ekskurziji marsikaj zanimivega.

Kmetijski kombinat bo preskrboval predvsem Ljubljano z mesom, mlekom in povrtninami. Glede na to se bodo posamezni obrati specializirali na določeno kmetijsko dejavnost. Na Dolskem bodo redili v glavnem race, na Crnelem teleta, v Ihanu bekone, v Zadobovi govejo živino, na posestvu Pšata pa bodo pridelovali povrtnine.

Če se omejimo samo na opis farme bekonov v Ihanu, bomo videli obsežnost vsega, kar gradijo.

Lani oktobra so pričeli v Ihanu zidati svinjske hleve. Najprej so sezidali 6 hlevov v katerih že redijo 400 svinj. Letos do konca leta bodo dogradili še 5 svinjakov. Tako bodo lahko letno vzredili v dveh turnusih 10.000 bekonov. Razen tipiziranih svinjakov nameravajo zgraditi v Ihanu še 1100 takozvanih Waldamannovih kočov, to je lesenih svinjakov, ki stojijo vsak zase.

Na farmi v Ihanu redijo poleg svinj še 30 glav goveje živine pasme Jersey, ki se odlikujejo po visokem odstotku maščobe v mleku. Vso mleko porabijo za odgoj odojkov. Ker bo zmogljivost svinjskih hlevov že prihodnje leto 10.000 bekonov, bodo sezidali še hlev za 200 glav goveje živine.

Trenutno je veliko povpraševanje po plemenskih svinjah, zato letos v Ihanu še niso prešli na odgoj bekonov, marveč redijo plemenske svinje švedske pasme Landrace, ki so zelo primerne za vzrejo bekonov.

Vsi svinjaki v Ihanu so zgrajeni po danskem sistemu. Imajo krmilni in čistilni hodnik ter ležišča. V hlevih je speljana površinska kanalizacija in vodovod. Vsi prostori so zelo zračni in suhi. Trenutno oskrbuje 1 delavec 60 svinj. Krmijo samo s suho hrano. Vsa korita v hlevih so keramična in zato topla ter se dajo lepo čistiti. V hlevih, kjer so mlade svinje, imajo dvoje korit, eno za hrano, drugo pa za zemljo, ki vsebuje vse za rast potrebne minerale.

Tako je v Ihanu. Podobno je tudi v ostalih obratih, povsod je precej živo, saj je vsako posestvo zase veliko gradbišče.

Ob obisku na posameznih posestvih so zadružniki govorili tudi z delavci. Ti so večinoma iz Prekmurja, Prlekije ali iz Medžimurja. Skoraj povsod so poudarjali, da na posestvih ni dovolj ljudi. Te je težko dobiti predvsem zato, ker jim ne morejo dati primernih stanovanj. Tako v Ihanu, kot tudi drugod, pa zidajo poleg gospodarskih poslopij tudi stanovanja in že prihodnje leto bodo zamašili tudi to vrzel.

Naše zadružnike je zelo gostoljubno sprejel in jim razkazal posamezna posestva upravnik obrata Dolsko Anton Markovič.

-jm

Izpred sodišča

UKRADEL JE KOLO

Decembra 1955. leta je nekdo ukradel moško kolo znamke »Adler« izpred frizerskega salona v Murski Soboti. Kolo, ki je bilo last K. J., je bilo vredno 20.000 dinarjev. Šele letos so organi postaje Ljudske milice Moščanci izsledili kriivca, pri katerem so našli posamezne dele kolesa. Storilec je bil B. J., kovaški pomočnik brez zaposlitve, star 33 let, doma iz Doline. Bil je obsojen na tri mesece zapora, pri čemer je sodišče upoštevalo njegovo priznanje in pripravljenost, da oškodovancu povrne nastalo škodo.

Z MOTIKO GA JE UDARIL PO GLAVI

49-letni poljedelec iz Satahovec V. F. je letos junija udaril S. J. z motiko po glavi. Pri udarcu je ta dobil okrog 6 cm dolgo rano. Zaradi lažje telesne poškodbe je bil obsojen na 20 dni zapora. Dolžan pa je povrniti tudi stroške kazenskega postopka in plačati oškodovancu za bolečine. Prej je bil že kaznovan.

DVE GROŽNJI

G. A., 39-letni poljedelec iz Hodoša je junija letos zagrozil O. L., da mu bo razbil glavo in ga ubil. Obsojen je bil na 15 dni zapora pogojno za dobo enega leta.

Tudi D. J., delavec iz Kroga, star 19 let, je grozil F. F., da ga bo ubil. Obsojen je bil na deset dni zapora pogojno za dobo enega leta. Oba pa morata plačati stroške kazenskega postopka.

UDARIL JE MATER

L. J., poljedelec iz Tešanovec, star 35 let, je avgusta udaril s pestjo svojo mater in ji povzročil podplutbe pod desnim očesom. Zaradi lahke telesne poškodbe je bil obsojen na 20 dni zapora, pogojno za dobo dveh let, plačati pa mora tudi stroške kazenskega postopka.

IZTERJEVAL JE DOLG IN SI GA PRILAŠČAL

39-letni V. Z., mizar iz Prosenjakovec, je letos aprila pobiral od kmetovalcev zneske, ki so jih ti bili dolžni KZ Prosenjakovci za škropljenje sadnega drevja. Kljub temu, da za to ni bil upravičen, je od 9 kmetovalcev pobral zneske od 100 do 400 dinarjev. Zaradi goljufije ga je sodišče obsodilo na denarno kazen 1000 dinarjev, plačati pa mora tudi stroške kazenskega postopka. Pri odmeri kazni je sodišče upoštevalo njegovo priznanje, skrb za družino in dejstvo, da je KZ Prosenjakovci že dal odškodnino.

POMAGAL JE PRI POBEGU ČEZ MEJO

K. J., 20-letni delavec brez zaposlitve iz Murske Sobote, je bil že prej kaznovan. Lani oktobra pa je pomagal pri prehodu čez mejo dvema Hrvatoma. Pripeljal jih je na sektor Skakovci, kjer jima je omogočil pobeg. Ob upoštevanju olajševalnih okoliščin je bil obsojen na tri mesece zapora.

OBSOJEN ZARADI OBREKOVANJA

H. K., delavec iz Doline, zaposlen v opekarni Puconci, je marca govoril v Dolini, da je T. I. bila v kopi slame z B. J. Obsojen je bil na 5000 dinarjev denarne kazni in na povračilo stroškov kazenskega postopka.

V Rakičanu je gorelo

Pred dnevi je pri Francu Rajnarju v Rakičanu začela goreti kopica slame, od katere se je vnelo tudi gospodarsko poslopje. Gasilci so s hitrim gašenjem očuvali del gospodarskega poslopja. Škodo cenijo na okrog 400 tisoč dinarjev. Požar je povzročil 10-letni otrok, ko se je igral z vžigalicami.

*

V soboto se je na cesti v bližini Dobrovnika zgodila prometna nesreča, ki jo je zakrivil Stefan Jablanovec, šofer B kategorije iz Tešanovec, ko je vozil »Unimog«, last kmetijske zadruge Tešanovci. Na odcepu ceste Dobrovnik—opekarna je padel s traktorja 57-letni S. S. iz Turnišča. Poškodovanec je bil prepeljan v soboško bolnišnico.

*

PRETEP V ŽIZKIH

Pred kratkim je Anton Trajbar med prepirom udaril po glavi Antona Stanjka. Prepeljan je bil v soboško bolnišnico.

Posvetovanje upravnikov zadrug v Murski Soboti

Predzadnji ponedeljek je Okr. zadružna zveza v M. Soboti sklicala posvetovanje upravnikov kmetijskih zadrug, ki so se odločile za adaptacije in novogradnje hlevov. Zadruge, ki so se odločile za novogradnje, bodo gradile izključno samo tipske hleve za 100 in 200 glav mlade goveje živine. Za novogradnje se je doslej odločilo 8 kmetijskih zadrug in to predvsem za 100 glav. Nekatere zadruge so se poleg novogradenj odločile tudi za adaptacije hlevov za 20 do 60 molznic.

Na posvetovanju so sklenili, da morajo zadruge čimprej naročiti tipske projekte ter urediti lokacije za gradnje. Kot so omenili na posvetovanju, bodo investicijski krediti v te namene hitro odobreni.

IZPLAČALI BODO RAZLIKE

Na svoji nedavni seji je UO GPZ razpravljal o problemih gozdarstva, hkrati pa je pregledal poslovanje v prvem polletju. Pregledali so tudi razdelitev komisijskih razlik, ki jih bodo dobile zadruge izplačane še ta mesec in so nastale pri prodaji lesa.

»Dober tek!« — Tako je voščil tudi naš reporter, ko je ujel pričujoče štiri dijakinje pri malici na prostem

RADIO M. SOBOTA

SPORED
RELEJNE RADIJSKE POSTAJE
MURSKA SOBOTA

NEDELJA, 27. IX. 1959:

ob 12. uri: Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame; ob 12.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 12.40: »Želeli ste, poslušajte«.

TOREK, 29. IX. 1959:

ob 17.00 uri: Lokalna poročila, obvestila, objave, reklame; ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku.

ČETRTEK, 1. X. 1959:

ob 17.00 uri: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame; ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 17.25: »Želeli ste, poslušajte«.

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5.00 do 8.05 in od 18.00 do 23.10.

Ob nedeljah in praznikih pa od 6.00 do 23.10.

AGROSERVIS
Murska Sobota

sprejme takoj v stalno službo

1 AVTOMEHANIKA, mojstra
3 AVTOMEHANIKE
1 ORODJARJA
1 AVTOELEKTRIČARJA, mojstra

Pogoj: nekaj let prakse in odslužen vojaški rok.
Plača po TP.
O-855

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni uredник Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Uprava: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasni in naročniški oddelek: Kocljeva ul. 7 (baraka) — Naročnina polletna 200, celoletna 400 dinarjev — List pošiljamo samo po predplačilu — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, Murska Sobota, številka 605—70

1—365

— Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 25. sept. do 4. okt.

Okrog 26. septembra močan dež z ohladitvijo, nato pretežno lepo vreme z jutranjo slano, a pozneje zopet topleje. Okrog 1. oktobra prehodno poslabšanje vremena, a brškone brez padavin.

Komisija za sprejemanje in razreševanje delavcev in uslužbencev pri KMETIJSKI ZADRUGI »SADJAR« RADOSLAVCI razpisuje mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji: srednja šolska izobrazba in najmanj 2-letna praksa iz samostojnega zadružnega knjigovodstva.
Plača po tarifnem pravilniku.
Nastop službe takoj ali po dogovoru najpozneje s 1. novembrom 1959. O-867

Mali OGLASI

OPOZORILO!

Vsa obvestila in male oglase bomo objavili le takrat, ko bo vplačan tudi znesek za objavo. Stranke, ki zahtevajo pismeno naslove oglasov ali kako drugo informacijo, naj priložijo za odgovor znamko 20 din. V nasprotnem primeru ne bomo odgovarjali. Naslovov, ki so pod šifro, ne izdajamo! Za poslani denar v pismih ne odgovarjamo.

CENA MALIH OGLASOV:

Do 10 besed 150 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. MED DVE ČRTI, beseda 20 din, ženitveni oglasi, beseda 30 din, preklici beseda 35 din. Za oglase, ki so pod šifro oziroma naslov v oglasnem oddelku, se pribije 50 din.

STANOVANJSKO HISO in 1 ha njive prodam. Vprašati: Ljutomer, Prešernova št. 4. M-824

ČESNJEVE DESKE, suhe, primerne za pohištvo, prodam. Lovro Puconja, Pristava pri Ljutomeru. M-839

POSESTVO v izmeri 42 arov in hišo, prodam. Podgrad št. 26, p. Gornja Radgona. Vprašati pri tov. Sukiču, Podgrad. M-840

LESENO HISO, z opeko krito, z gospodarskim poslopjem in 2 ha obdelovalne zemlje, prodam. Otovci št. 81. M-841

ZIDNO OPEKO, do 13.000 komadov, prodam. Stanjevci št. 66. M-841 a

SLAMOREZNICO nemškega tipa, z ventilatorjem, na motorni pogon, prodam. Stefan Barbarič, Lončarovci, Prekmurje. M-843

MLIN z dvema paroma valjev in kamen, prodam. Poizvedbe pri Jožefu Fujsu, Veščica, p. Murska Sobota. M-844

LEPO POSESTVO v izmeri 3,5 ha, z vsemi kulturami, novo stanovanjsko in gospodarsko poslopje z vsemi premičninami in živino, zaradi bolezni prodam. Posestvo se nahaja na Murskem vrhu št. 1. Vprašati pri Vinku Jerebicu, Rihtarovci, p. S. Radenci. Cena po dogovoru. M-857

STREŽNICO 2-krat tedensko iščem. Naslov v upravi lista. M-863

OKOLI 4 KUBIKE LEPEGA TESANEGA LESA PRODAM. Poizvedbe v upravi lista. M-860

PRODAMO staro zidano drvarnico. Ponudbe pošljite na naslov: Gostilna Jeruzalem, Ljutomer.

HISO, pritlično, takoj vseljivo, vrt in brajde, v bližini Murske Sobote prodam. Naslov v upravi lista. M-868

MALO RABLJENO SPALNICO ter razno drugo pohištvo zaradi selitve ugodno prodam. Murska Sobota, Kocljeva št. 11. M-845

SKOBELNI STROJ, tračno žago, krožno žago in elektromotor 5,5 KM, prodam. Franc Sinic, mizar, Lemerje. M-846

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejme družina z dvema otrokoma v Murski Soboti. Naslov v upravi lista. M-847

POSESTVO, 5 ha z vsem inventarjem zaradi bolezni prodam. Marko Makovec, Lukavci št. 60. M-848

HISO z gospodarskim poslopjem v Bogojini št. 74, cca 1 ha zemljišča (gozd, njive), vinograd in klet v Strehovcih prodam najboljšemu ponudniku. Pismene ponudbe poslati upravi lista pod šifro »13«. M-849

SAMOSTOJNA KUHARICA z dobrimi spričevali išče zaposlitev pri dobri družini. Naslov v upravi lista. M-850

OPREMLJENO SOBO v Murski Soboti iščem. Plačam dobro. Javite Cvetkova ul. št. 44. M-861

KUHINJSKO KREDENCO, NOVO, prodam. Cena ugodna. Zglasiti se: M. Sobota, Šercerjeva ul. št. 4. M-864

VEČ KVALIFICIRANIH MIZARJEV sprejme Splošno mizarstvo »Ledava« Murska Sobota. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. M-865

PRANJE PERILA sprejmem na dom. Lendavska št. 33, Murska Sobota. M-859

ZAHVALA

ob izgubi drage žene in matere

GIZELE BERTALANIČ

gostilničarke v Beznovcih

ki nas je po tragični smrti v torek, 15. sept. 1959 za vedno zapustila. Pogreb je bil v četrtek 17. sept. iz hiše pokojnice. Zahvaljujemo se vsem vaščanom, ki so z nami sočustvovali. V prvi vrsti se zahvaljujemo vsem dobrim sorodnikom, sosedom ter prijateljem, župniku za tople besede, pevcom in vsem darovalcem vencev in cvetja. Toplo se zahvaljujemo tudi Gostilniški zbornici v Murski Soboti. Vsem, ki so jo v tako lepem številu spremili na njeni zadnji poti, še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: mož Kalman, hčerka Šarika ter sinova Ludvik in Viktor

ZAHVALA

ob prerani izgubi nepozabne mame

KRISTINE PETEK

roj. Kerman

se toplo zahvaljujem vsem, ki so mi nudili pomoč. Prav iskrena hvala dr. Vučaku ml. za nesebično pomoč; vsem ostalim zdravnikom, medicinskemu in strežnemu osebju internega oddelka za skrbno nego. Posebno zahvalo prof. Močanu, tov. Puhanu iz Bogojine in tov. Lovrenčiču iz Filovec za vso skrb in tolažbo v najtežjih trenutkih, kakor tudi vsem, ki ste s cvetjem obsuli njen grob.

Še enkrat vsem prisrčna hvala.

Hčerka Jerica z družino

ZADRUŽNA HRANILNICA IN POSOJILNICA
MURSKA SOBOTA

razpisuje

na podlagi zakona o javnih uslužbencih delovna mesta

6 referentov s srednjo strokovno izobrazbo.

Pogoji: dokončana srednja šola in najmanj 2 leti prakse v knjigovodskih, finančnih ali pa bančnih poslih. Nastop službe takoj, plača po zakonu o javnih uslužbencih.

Prošnje z izpiskom iz rojstne matične knjige, državljansko izkaznico, zdravniško spričevalo, zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o nekaznovanju, potrdilo, da ni v preiskavi ter opis dosedanjega službovanja je treba predložiti do 10. okt. 1959. Če do tega dne ne bo zadostno število prijav, se bodo prošnje sprejemale, dokler ne bodo zasedena vsa prosta delovna mesta.

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru Lendava

razpisuje

mesto upravnika

Kmetijske zadruge Velika Polana

Pogoji: srednja ali višja izobrazba.
Interesenti naj vložijo prijave z življenjepisom in dokumenti na Občinski ljudski odbor Lendava do 15. oktobra 1959.

DRAŽBENI OKLIC

Dne 4. oktobra 1959 se bo ob 9. uri vršila v smislu 89. člena Zakona o sredstvih gospodarskih organizacij

JAVNA DRAŽBA

OSNOVNIH SREDSTEV IN INVENTARJA KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA TEŠANOVCI

v prisilni likvidaciji na bivšem sedežu prezadolženca v Tešanovcih

Na dražbi se bodo prodali traktor Deutz, 3 t prikolica, vozovi, razni vprežni kmetijski stroji, elektromotorji in drugi kmetijski inventar.

Pooblaščenci gospodarskih organizacij in drugih pravnih oseb se morajo izkazati z izrecnim pooblastilom, da so upravičeni kupiti na javni dražbi prodajne predmete za svojo organizacijo.

Privatnikom se lahko prodajo prodajni predmeti le proti takojšnjemu plačilu na dražbi dosežene cene.

Likvidacijski upravitelj

Tedenski KOLEDAR

Petek, 25. sept. — Uroš
Sobota, 26. sept. — Justa
Nedelja, 27. sept. — Domen
Ponedeljek, 28. sept. — Vencelj
Torek, 29. sept. — Mihael
Sreda, 30. sept. — Jelka
Četrtek, 1. okt. — Julija

KINO

MURSKA SOBOTA — od 25.—27. sept. amer. barv. CSP film: »Velika korida«; od 28.—29. sept. jugoslovanski film: »Pet minut raja«; od 30. sept. do 1. okt. francoski barvni film: »French Cancan«.

GORNJA RADGONA — od 25. do 27. sept. francoski barvni CSP film: »Zvonar iz cerkve Notre Dame«; od 30. sept. do 1. okt. domači film: »Mali človek«.

LENDAVA — od 25.—27. sept. angleški film: »Pariz mesto zaljubljenih«; od 29.—30. sept. mehiški film: »Midva«.

LJUTOMER — od 26.—27. sept. ameriški barvni film: »Valentino«; od 30. sept. do 1. okt. ameriški film: »Mojih šest kaznjencev«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — od 26.—27. sept. ameriški ljubezenski film: »Demonska žena«.

SLATINA RADENCI — od 27.—28. sept. mehiški film: »Ne zanikam svojo preteklost«.

VERŽEJ — od 26.—27. sept. ameriški barvni film: »Preko mnogih rek«; 30. sept. ameriški film: »Ona išče srečo«.

ČEPINCI — 27. sept. film: »Mladi Jaureže«.

VELIKA POLANA — od 26. do 27. sept. francoski film: »Fernandel, krojač za dame«.

GRAD — 27. sept. kitajski socialni film: »Belolaso dekle«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — od 26.—27. sept. ameriški film: »Angel ali demon«.

MOPEDISTI!

V smislu Pravilnika voznikov motornih vozil člen 78. (Ur. list FLRJ, št. 32/59)

je dolžan vsak voznik Mopeda polagati izpit

pri avto-moto društvu iz cestno prometnih predpisov. Po uspešno opravljenem izpitu prejme vsak tozadevno dovoljenje za vožnjo. Zaradi tega obveščamo vse voznike mopedov, da se takoj prijavijo za izpit pri tukajšnjem AMD.

Za vse one, ki snovi ne obvladajo, pa bodo pri društvu tečaji iz cestno-prometnih predpisov.

Prijave sprejema Avto-moto društvo v Murski Soboti (tov. Ludvik Vlaj, Lendavska 43) do 10. oktobra 1959. Tega dne, t. j. v soboto popoldne ob 15. uri bo sestanek z vsemi vozniki mopedov v stari kino dvorani (grad), zatorej vas v smislu citiranega Pravilnika pozivamo, da se polnoštevilno odzovete.

Upravni odbor AMD
Murska Sobota

Komisija za razpis delovnih mest pri Centrali Narodne banke v Ljubljani

razpisuje mesto

honorarnega kurjača

pri podružnici Narodne banke v Murski Soboti za sezono kurjenja 1959/60.

Delovni pogoji: priprava kurjave, kurjenje centralne peči ter 6 lončenih peči v nadstropju. Dnevna zaposlitev 6—7 ur. Plača po uredbi o zaposlitvi honorarnih uslužbencev.

Reflektanti se naj javijo najkasneje do 30. sept. 1959 tov. direktorju podružnice NB v Murski Soboti. Nastop službe 1. oktobra 1959.

Za vso družino:

ZA MOŠKE, ŽENSKE IN OTROKE!

Bogata izbira izgotovljenih oblačil, zlasti balonskih plaščev, vetrovk, moških in fantovskih oblek, dežnih plaščev in jopic V POSLOVALNICI „OBLAČILA", LJUTOMER!

Najrazličnejši vzorci in kakovost štofov, kamgarna in drugega blaga za ženske kostime, posebno bogate zaloge volnenega blaga za ženske obleke, vseh vrst pletenine, srajce, trenirke, zimsko perilo za moške, ženske in otroke V „MANUFAKTURI", MIKLOŠIČEV TRG 6, LJUTOMER!

Trgovsko podjetje *„Zarja" Ljutomer*

Bojan Šinko:

MRLIČ V AVTU 46

Onič je še dalje ukrepal. Najel je najhitrejšo obalno patrolno ladjo in se s svojim pilotom vkrcal nanjo. Komaj sta stopila na njen krov, že je ladja odplula iz pristanišča v smeri proti severozahodu.

Minili sta dve uri vožnje po morju. Onič je že skoraj začel omahovati. Pluli so s polno paro, toda na obzorju ni bilo opaziti ničesar. Že je skoraj obupal, ko je zagledal v daljavi drobno lučko. Čez čas so se ji približali in ugotovil je, da gre za signalno luč na norveški ladji, ki je ob dveh popoldne odplula iz pristanišča v Thuli na odprto morje.

Sicer ni gorela na ladji nobena luč. Collinsu niso bile potrebne na begu nobene luči. Niti predpisani mednarodni signali niso bili potrebni. Kapitanu zadostuje tako že uporaba radarja, da se ogne trčenju ali neprijetnemu srečanju.

Tudi patrolna ladja je bila zavita v temo.

»Čudi me, da se edina signalna luč na ‚Oslu' nikamor ne premakne,« je dejal pilot Oniču. »To pomeni, da ladja stoji.«

»Ustavite motor,« je ukazal Onič, ko so se približali norveški ladji na razdaljo, ki bi jih lahko izdala. »Spustite v vodo čoln na vesla!«

»Kaj nameravate, gospod?« ga je zaskrbljeno vprašal pilot.

»Potrpite nekoliko,« je odgovoril Onič, nato pa dodal: »Odpeljal se bom do ladje in se povzpel nanjo. Če se v dvajsetih minutah ne vrnem, odplujte brez oklevanja nazaj v Thulo in obvestite pomorsko policijo, da je na krovu norveške ladje zločinec mednarodnega kova, ki bi moral nocoj z letalom pristati na thulskem letališču. Ali mi obljubite, da boste to storili?«

»Obljubljam vam, gospod.«

Ko se je čoln približal ladji, ni bilo na krovu žive duše. To je pomenilo, da se čuti Collins povsem varnega. Mornarja s patrolne ladje, ki sta veslala, sta vrgla na palubo vrv s kavljem in z njeno pomočjo se je Onič povzpel na ladjo.

Od presenečenja mu je malone zastal dih. To ni bila običajna tovorna ladja, kakršnih pluje na vseh svetovnih morjih na ducate in ducate, to je bila vitka, siva jahta aerodinamične oblike, zadnja beseda ladjedelništva. Je bil Collins mar čudodelnik? Tega prepričanja Onič ni bil, vendar je moral ponovno dognati, da je kanadski »poslovni človek« prebrisan kot le kaj.

»Odrinita s čolnom za nekaj desetin metrov nazaj, da vaju z ladje ne bi slučajno opazili,« je ukazal Onič mornarjema. »Če vaju v desetih minutah ne pokličem, se vrnita na patrolno ladjo,« je še dodal veslačema, ko je videl, da se je kavelj na palubi ujel. Nato ga je vzela noč. Čoln s patrolne ladje se je umaknil nazaj v temo.

Nad morjem je ležala neskončna tišina. Le na nebu so trepetale neštevilne zvezde.

*

Peter Onič se je dobro zavedal, da je v levjem brlogu. Lahko bi se skril v enega izmed želvam podobnim rešilnih čolnov, ki so nedvomno bili zadnja beseda tehnike. Vendar se ni mogel ubraniti skušnjavi, da ne bi takoj začel iskati Syl. Po prstih in s skrajno previdnostjo se je splazil po stopnicah v podpalubje.

Prehod, preko katerega je moral, je razsvetljevala slabotna električna žarnica. Pred njim je bil salon, presenetljivo udoben ter sodobno in skoraj preveč razkošno opremljen za navadno tovorno ladjo. Kaj takega je videl Onič doslej le v filmih.

Toda s tem si sedaj Onič ni belil glave. Na obeh straneh prehoda k salonu sta bili po dve kabini. Vsa štiri vrata so bila zaprta, le izza prvih na njegovi desnici je prodiral slaboten žarek svetlobe. To ga je opomnilo, da si mora čimprej najti primerno skrivališče.

Stopil je v salon. Morda se bo v njem lahko skril v kakšno vzidano omaro ali pod ležalnik. Pravkar se je hotel ogledati za primernim skrivališčem, ko je opazil za seboj svetlobo.

Nekdo je na desni tiho odprl vrata kabine. Skoraj v istem trenutku je ugasnila tudi luč. Ali ga je ta »nekdo« slišal? Ali se bo spopadel z nevidnim sovražnikom v temi? Streljati ne bo smel, ker bi sicer izdal svojo prisotnost na ladji. Moral bo napasti in prisiliti nevidnega neznanca k molku z golimi rokami. »Kakor v mladosti doma na Štajerskem,« je pomislil Onič, »ko sem se ruval za sosedovo lepotico.«

Peter Onič je napeto prisluškoval, kje je njegov nevidni nasprotnik. Nekaj trenutkov je vladala okrog njega gluha tišina. Nato je zaslišal šum korakov, toda ta se je oddaljeval po stopnicah. Neznanec ga ni slišal in je odšel na palubo.

Onič je neslišno stopil k vratom salona. In tedaj je nenadoma zagledal proti luči znane obrise ženske postave.

»Syl...« je vzkliknil po tihem.

Tako se je ustrašila, da je skoraj glasno kriknila in izgubila ravnotežje. Z dvema korakoma je bil pri njej. Objel jo je s svojimi krepkimi rokami, da bi jo obvaroval padca.

Hotela je nekaj zašepetati, toda njene napol odprte ustnice so ostale na pol poti.

»Kako ste me prestrašili, dragi,« je naposled le prišlo iz njenih ust. Drhtela je v njegovem objemu od strahu in sreče hkrati. Šepetaje ji je brž povedal, kako in zakaj je prišel za njo in na ladjo.

»Collinsu bo kmalu odbila zadnja ura. Še pred svitom bo na ladji policija. Seveda sem prišel na ladjo tudi zato, da bi vas do takrat obvaroval najhujšega. Kje bi se lahko skril?«

Syl se je spet obvladala. Bila je popolnoma mirna.

»Pojdiva v kabino,« je predlagala. »Tam je prazna postelja, v kateri vas lahko skrijem. Nihče se ne bo spomnil, da bi vas tam iskal.«

Roko v roki sta se plazila do kabine, iz katere je pred nekaj trenutki prišla.

»Brž v zgornjo posteljo, dragi,« mu je dejala, ko sta prispela v kabino. Onič se je nemudoma povzpel nanjo. »Lezite kolikor le mogoče nazaj,« je nato rekla. »Zastrla vas bom z zaveso. Pozor, ne ganite se! Nekdo prihaja!«

Ostalo ji je še toliko časa, da je lahko sedla na svojo posteljo. V tem so se odprla vrata.

»Tako je prav, my dear Sylvia,« je dejal Collins, ki ga je Onič takoj spoznal. Le z največjim naporom volje se je obvladal, da ga ni pri priči pobil na tla. Za las je manjkalo, da ni podlegel skušnjavi. Srce v prsih mu je utripalo kakor kladivo po nakovalu.

V naslednjem trenutku je Onič že mislil, da sanja. Poleg Kanadčana se je nenadoma pojavil še nekdo, ki ga je Onič dobro poznal. Bil je — dr. Isaac Parker. Kazalo je, da se mu ni skrivil niti las.

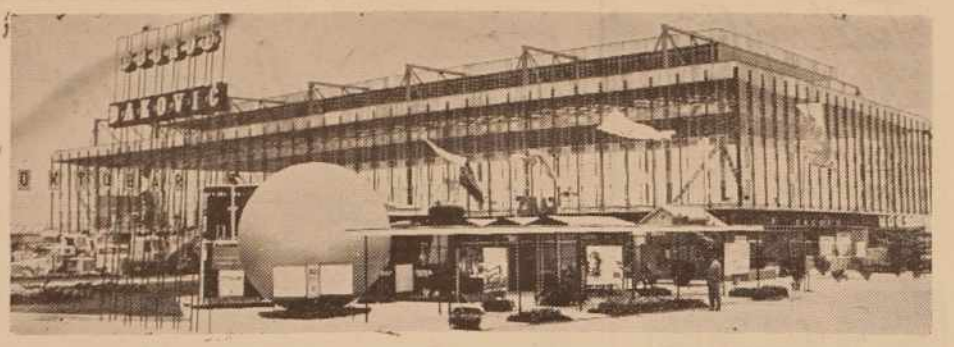

Minulo nedeljo je bil zaključen 50. mednarodni jesenski zagrebški velesejem. Po nepopolnih podatkih si ga je ogledalo nad 1.300.000 gledalcev (lani 1.250.000), vrednost na njem sklenjenih pogodb pa znaša kakih 200 milijard dinarjev (celotna lanska bilanca 185 milijard). Letošnji zagrebški velesejem je vzbudil doslej največje zanimanje tujih kupcev za jugoslovanske proizvode, lepe uspehe pa so dosegli tudi tuji razstavljalci.
Na sliki: pogled na del letošnjega jesenskega zagrebškega velesejma.

Iz tiska je izšla knjižica domačega humorja

„KRA — KRA 1959"

ki sta jo izdali: Sindikalna podružnica ČZP »Pomurski tisk« in Podružnica novinarjev LRS v Murski Soboti.

V knjižici, ki ima 96 strani, boste našli vrsto humoresk, domačih šal, pesmic itd., skratka: zanimivega čtiva za razvedrilo in smeh. Med drugim tudi: Reporterska zvezda v provinci — Birokratov dnevnik — Iz partizanskega nahrbtnika — Hej brigade! — Samogovori — Smeh v konzervni škatli, imenovani srce — Križevska serenada — Filmske asociacije dijaka Pepeta — Cvetje z domačih travnikov — Pleša — Dekle z violino — Kooperant Poskočnik — Iščem poroka — Lokavško imenoslovje — Moderni otroci — Doberman — Težki trenutki — Pesem stolčkarja — Zdravljica — Ribiška — Prleške koline — Visoka politika — Tunek pelje v mlin.

KNJIŽICA STANE SAMO 100 DINARJEV. Dobite jo lahko v upravi Pomurskega vestnika, Murska Sobota, Kocljeva 7, v vseh prodajalnah časopisov v Pomurju, v knjigarnah in papirnicah »Dobra knjiga« v Soboti, »Vesna« v Lendavi, Ljutomeru in Gor. Radgoni, lahko pa jo proti predplačilu naročite tudi po pošti na naslov: Sindikalna podružnica ČZP »Pomurski tisk«, Murska Sobota Denar nakažite na tekoči račun Komunalne banke Murska Sobota 605-70/3-412.

POHITITE Z NAROČILOM, KER JE NAKLADA OMEJENA!

NAMESTO RIBE SE JE UJEL

Daniela, iz vasice pri Ljutomeru, veseli le tisto, kar je zabranjeno. Že dalj časa se je ukvarjal s črnim ribolovom. Za lov je izkoristil predvsem deževno vreme, da ga ni nihče motil. Pred kratkim pa se je, preden je ulovil ribo, ujel sam. Ko je zadnjič namakal trnek, je opazil, da se mu za hrbtom bližata uslužbenca postaje Ljudske milice. Spustil je palico in stekel v vodo. Iz tmenutne zadrege sta ga rešila s vprašanjem: »Kaj pa delate tukaj?«

Nenavadno sožitje

Nenavadno sožitje pri Roposevih v Verženju: mačkice so izgubile mater. Zato so se preselile k domači psivi. Kot kaže slika, niso slabo izbrale.

OBISK V ŽELEZNIH DVERIH

BLIŽA SE TRGATEV

Potovanje v Železne dveri je pravi užitek, posebno še, če greš na obisk. Napotili smo se skozi Podgradje. V prijazni dolini, odmaknjeni od cestnega trušča tonejo stisnjeni med bregovi lesketajoči se ribniki. V vodi je sameval zapuščeni čoln. Izletniška točka, smo mislili. Da, lahko bi bila. Ljudje so nam povedali, da so pred leti že govorili o tem, da bi ribnik opremili z nekaj čolni ter ob njem uredili manjšo izletniško zatočišče. »Upajmo,« so nam dejali.

Krenili smo po ozki vijugasti stezi v objemu gozdov, mimo mladih vrbovih in topolovih nasadov. Nad bistro vodo se je sklanjala perica. Gotovo je s hriba. Na hribih imajo

Delovodja Herga je zadovoljen

le malokje studence. Pitno vodo nosijo iz nič preveč higienskih zajemov iz doline. Življenje na prvi pogled ni preveč lahko, vendar pravijo, da je prijetno. Končno pa so tudi v teh predelih začeli razmišljati, kako bi dobili dobro pitno vodo. Za to skrbijo predvsem množične organizacije.

Med vinogradi in mladimi hruškovimi nasadi smo se povzpeli po strmini proti Haptovemu zidu, kot pravijo ljudje nekdanjemu samostanu admondskih menihov. Bela zidanica že vrsto let več ne služi prejšnjemu namenu. Poleg stanovanj, skladišč in kleti je v stavbi tudi manjša dvorana, ki služi za kulturnoprosvetno delo. Mala pisarna delovodje Frančeka Herga je bila prazna.

RAZGOVOR POD KLOPOTCEM

Po krajšem sprehodu med vinogradi se nam je pridružil tudi Franček, ki se je medtem že vrnil. Ob ropotanju klopotca je stekel razgovor. Zvedeli smo, da zajema delovišče v Železnih dveri 52 hektarov vinogradov, ki se raztezajo po Železnih dveri, Gresovščaku, Cubru in Radomerščaku. »Kakšen pridelek pričakujete,« smo ga vprašali. »Delovišče ima planirano povprečno 47 hl na hektar. Plan bomo skoraj brez dvoma dosegli. Kar zadeva kvaliteto, pa moram priznati, da bo nekoliko slabša kot lani. To je povzročilo predvsem neugodno vreme. Najtepše kažeta šipon in beli burgundec, pa tudi ostale sorte ne zaostajajo preveč. S trgatvijo pa bodo začeli najbrž okrog 15. oktobra in končali čez mesec dni.

Frančeк nam je v razgovoru tudi povedal, da so dali letos velike količine ranine in breskev na trg ter da bodo letošnji pridelek vina vkleti, saj so lanske zaloge že razprodali. Ob koncu nam je še dejal, da bodo drugo leto pridelali v mladem breskovem nasadu okrog 25 ton breskev.

SREČANJE S SEKRETARKO DPD SVOBODA

V pisarni delovišča smo se srečali s sekretarko DPD Svoboda Železne dveri Cilko Osterc ter jo zaprosili za kratek razgovor o delu in problemih društva. Povedala nam je, da je za sodelovanje v društvu precejšnje zanimanje med okoliškimi ljudmi. Trenutno imajo okrog 60

Klopotec pričakuje vetra...

članov. V minuli sezoni so v režiji Janeza Kolarja pripravili dve igri »Begunko« in »Davek na samce«, s katerima so gostovali tudi v nekaterih okoliških krajih. Tovarišica Cilka nam je tudi povedala, da so bili vsi nastopi dobro obiskani in da so razen iger pripravili tudi številne proslave z recitacijami in skeči. Pred dnevi so se pogovorili o delu v zimskih mesecih. Odločili so se, da bodo igrali »Divjega lovca« ter mogoče še kako drugo igrico. Minulo nedeljo je društvo organiziralo izlet na Trakovščan in Boč, katerega se je udeležilo okrog 30 članov. Ob odhodu nam je še povedala, da ne bi bilo napak, če bi imelo društvo še kako drugo sekcijo, na primer pevski zbor, ki bi bil društvu zelo potreben.

*

Čas našega obiska in prijetnega kramljanja je hitro potekel in poslovili smo se. Iz naših razgovorov smo zlahka ugotovili, da Železne dveri niso samo bogato vinogradniško področje ampak tudi središče kulturnega in prosvetnega dela. Ta dejavnost pa je toliko pomembnejša, ker v njej sodelujejo v glavnem le delavci. Kot smo ugotovili, pa ne mislijo ostati samo pri tem, ampak bodo verjetno ustanovili še druge sekcije.

Besedilo: Janko Stolnik
Slike: Bojan Sinko

Zanimive iz domačih logov

Tone, gospodar iz okolice Vidma, je letos na svojevrsten način »uničeval« koloradarja. Ko je spomladi pobiral hrošče, jih je skrbno vlagal v škatlico. Pozneje jih je žive sesul v bližnji klanec.

Ivan, iz vasice pri Vidmu, ubija kokoši s sekiro. Ko je ob mlatitvi zaklal petelina in videl, da ob krvavenju omahuje, ga je odložil v shrambo. Čez kak dve uri je gospodinja stopila v shrambo, da bi ga oskubila, vendar pa je med vrati osupla obstala. Petelin je kot razkoračen pretepač stal sredi okrvavljene sklede.

Jože, iz bližnje Ljutomera, se od lanskega junija izogiba pijancev. Nekako v začetku junija, ko se je vračal s kolesom, bi skoraj povozil možaka, ki je brezbrižno ležal sredi ceste poleg s kolesom. »Revežu je treba pomagati,« je zagodrnjal in ga hotel dvigniti. Pijanček se je najprej nekoliko zdrznil, nato pa zarohnel, češ da mu jemlje osebno svobodo, kaj nočni mir... Jože je v zadnjem trenutku planil na kolo, sicer bi bilo po njem. Možakar pa se je nato spet mirno vlegel na nekoliko neprimerno ležišče.

Soboški filmski barometer

Za novi letošnji filmski repertoar soboškega kinematografa je značilna med drugim obilica filmov v kinemaskopski tehniki. Med nje sodi tudi ameriški barvni kinemaskopski film

VELIKA KORIDA

Film je dobil pred tremi leti najvišje priznanje — Oscarja — za najoriginalnejši motiv za film in temu ne moremo oporekati. Tudi drugače je zgodba zanimiva in prisrčna, je pa zato manj verjetna in prepričljiva. Ne glede na to je film za staro in mlado občinstvo svojevrsten spektakl (bikoborbe!), ki nam nudi poldrugo uro prijetnega razvedrila s srečnim koncem. H globljemu razmišljanju film gledalca ne bo prisilil, vendar nikomur ne bo žal, če si ga bo ogledal.

Tekoči teden bo na sporedu tudi že drobec žetve z letošnjega festivala jugoslovanskega filma v Pulju. Gledali bomo film

PET MINUT RAJA

ki se je uvrstil, kot znano, med »velike tri« — tudi po oceni uradne festivalske žirije. Za nas Slovence pomeni ta film bosenske proizvodnje nedvomno velik uspeh, saj ga je posnel režiser Igor Pretnar s pretežno slovensko ekipo. O filmu lahko zapišemo, da je eden najnenavadnejših jugoslovanskih filmov, vsaj kar zadeva režijsko nadgradnjo scenarijske osnove. Kritika mu sicer očita tudi mešanico stilov in igro brez večje vrednosti, kaže pa, da občinstva to ne moti.

Mladi režiser Pretnar sam označuje film »Pet minut raja« kot pretresljivo zgodbo o ljudeh, ki so bili ponižani na najbolj zavrženo stopnjo, o ljudeh, ki so se tako rekoč že poslovili od življenja. Gre namreč za zgodbo, ki se je odigrala in bila doživeta za druge svetovne vojne v eni izmed mnogih mučilnic — koncentracijskem taborišču Hitlerjeve Nemčije. Torej v polni meri internacionalna tema, v kateri so soudeleženi ljudje različnih starosti, narodnosti in poklicev. Dramatičnosti filmu ne manjka, značilni za zgodbo pa so tudi dialogi v šestih jezikih. Glasbo za film je napisal mojster Bojan Adamič.

Od slovenskih igralcev nastopa-

Brigitte Bardot — prijeten spomin na »Sakramensko frklo...«

jo v filmu Lojze Rozman, Boris Kralj in Janko Hočevar, sicer pa srečamo v filmu že znane obraze: Steva Žigona, Miro Nikolič, Dubravko Gal in druge.

-bš-

SLOVENSKA CONSKA LIGA

PRVA ZMAGA SOBOTE

SOBOTA : ILIRIJA 4:0

Kljub slabi igri je Sobota v nedeljo v Ljubljani zmagala z Ilirijo in si tako priborila prvi dve točki. Ilirija razen v začetku obeh polčasov, ko je pripravila nekaj nevarnih napadov, ni prišla do veljave.

Moštvo Sobote je v nedeljski tekmi nastopilo v naslednji postavi: Morčič, Sarotar, Kološa, Dozet, Skalar, Norčič J., Sečko, Zorec, Milenkovič, (Potočnik), Maučec, Drvarič.

V prvih minutah so domačini začeli ostro napadati. Tudi moštvo Sobote je hitro uredilo svoje vrste in začelo nevarno napadati vrata domačinov. V 11. minuti je Sečko z desnega krila podal Maučecu in ta je žogo dvignil ter jo čez vratarja poslal v mrežo. Navdušeni Sobote, ki jih ni bilo malo, so bili navdušeni. Do konca prvega polčasa so tako gostje, kakor domačini vneto napadali, vendar brezuspešno. Domačini so sicer dosegli gol, vendar iz ofsida in sodnik je zadetek razveljavil. Prvi polčas se je končal z 1:0 za Soboto.

V drugem polčasu so domačini močno popustili. Seveda so gostje izkoristili to ugodnost in začeli pogosto napadati. V 52. minuti je Sečko iz prostega strela povišal vodstvo na 2:0. Sobota je imela več lepih priložnosti za zadetek, ki jih pa ni izkoristila. Tudi domačini so večkrat ogrožali vrata Sobote, vendar je Morčič vedno uspešno in pravočasno posredoval. Obramba Sobote je bila odlična. Odlikovala sta se Skalar in Dozet, ki sta bila tudi najboljša na terenu. V 67. minuti je Maučec po lepem predložku Potočnika dosegel tretji gol za Soboto. Četrti gol je dosegel Potočnik po lepi kombinaciji z Dozetom. Sobočani se sedaj niso več posebno trudili, saj je bil rezultat 4:0 dovolj za zmago. Sobota je dobila v nedeljo prvi 2 točki in se uvrstila na sedmo mesto na lestvici.

Sodnik Butkovec je odlično opravil svojo nalogo.

V nedeljo, 27. septembra igra Sobota prvenstveno tekmo z Ljubljano na domačem igrišču. S požrtvovalno igro ima možnost, da osvoji še dve dragoceni točki. -ar

MLADINA

SOBOTA : FUZINAR (Ravne) 2:1

RAKIČAN : OJSTRICA (Dravograd) 3:0

V tretjem kolu mariborske nogometne podzveze je Rakičan na igrišču Sobote v Murski Soboti premagal Ojstrico iz Dravograda z rezultatom 3:0. V tej tekmi so igralci Rakičana spet pokazali svojo borbenost in zasluženo zmagali. V napadu se je odlikoval Fujs, v obrambi pa je bil najboljši Merlica. Po tej tekmi ima Rakičan tri točke.

Pred rokometnim prvenstvom

IZENAČENE MOČI

V nedeljo se bo začelo prvo kolo jesenskega rokometnega prvenstva pomurske rokometne podzveze. Na prvenstvu bo sodelovalo 7 moštev in sicer Partizan iz Beltinec, soboška moštva SAG, ESS, Učiteljišče in Partizan, nadalje Krog in pa Partizan iz Lendave.

Vsa moštva so se v poletnih mesecih pripravljala na prvenstvo in je težko povedati, kdo bo prvi. Skoraj največ možnosti za prvo mesto ima Partizan iz Beltinec. Vendar pa bosta krepko posegala v borbo za najvišje mesto tudi ekipi ESS in Partizan iz Murske Sobote.

Obiskali smo vodje ekip, ki so nam povedali naslednje:

TONCEK CAMPLIN, SAG: Za prvenstvo smo se pripravljali, vendar pa naši treningi niso bili tako kvalitetni, ker imamo pouk v dveh izmenah in ni bilo mogoče, da bi treniralo celotno moštvo naenkrat. Moštvo je letos zelo pomlajeno in ne moremo računati na najboljša mesta. Mislim, da ima Partizan (Beltinci) največ možnosti za zmago.

VLADO ROSKAR, Učiteljišče: Sedaj prvič nastopamo na prvenstvu in smo takorekoč brez večjih izkušenj in rutine. Borili se bomo kolikor bo v naših močeh in upamo na 4. ali 5. mesto. Zmagovalec bo Partizan (Beltinci).

TEDI FISCHER, Partizan (Murska Sobota): Mislim, da bodo v jesenskem delu prvenstva osvojili prvo mesto Beltinčani, kakšen pa bo končni izid, pa bomo videli. Na prvenstvo se zelo resno pripravljamo, igralcev je dovolj. Vsekakor se bo treba pošteno boriti, pa čisto vsi!

Prof. Titan, ki je predsednik rokometne podzveze, je zelo zadovoljen z dosedanjimi uspehi in s kvaliteto rokometa. Pri boljših materialnih pogojih in takem napredovanju lahko v bodočnosti pomurski rokometaši računajo na lepše čase v slovenskem rokometu. Seveda pa bo potrebno, da se vsaj nekdo v okraju spomni, da je tudi rokomet koristna športna igra, ki pa na žalost brez vsakršnih sredstev ne more napredovati.

Torej vidimo, da vsi dajejo prednost Partizanu iz Beltinec. Nedeljske tekme nam bodo pokazale »kdo bo koga«, sicer pa je tudi pri rokometu žoga okrogla.

V 1. kolu jesenskega rokometnega prvenstva bodo v nedeljo v Murski Soboti vse tri tekme. Ker je Partizan (Lendava) odstopil, sodeluje sedaj samo 6 moštev. V nedeljo bomo torej priče zagrizenim borbam med Učiteljiščem in Partizanom (Beltinci), ESS in Partizanom (M. Sobota) ter SAG in Partizanom iz Kroga.

SOGRAD tretji v Varaždinu

V soboto in nedeljo je bil drugi troboj gradbenih podjetij: Sograda iz Murske Sobote, Medjimurja iz Čakovca ter Zagorja iz Varaždina. Prvo tekmovanje je bilo letos junija v Murski Soboti, na katerem je Sograd zasedel prvo mesto in dobil prehodni pokal.

Tekmovanja v Varaždinu se je udeležilo iz vseh treh podjetij več kot 100 tekmovalcev, ki so tekmovali v streljanju, odbojki, šahu, namiznem tenisu in nogometu. Tekmovalci Sograda so sedaj imeli manj uspeha in pa tudi več smole kot spomladi doma in so zasedli zadnje mesto.

Prvo mesto je osvojilo podjetje Medjimurje iz Čakovca, drugo pa Zagorje iz Varaždina. Naslednji troboj bo spomladi v Čakovcu.